

د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې

او د ساینس د مرکز معینیت

د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي

کتابونو د تالیف لوی ریاست

د قرآن کریم زده کړه او اسلامي ښوونه او روزنه

شپږم ټولگی

ي په
ع ده. له

د ښوونکي کال ۱۳۹۰ هـ. ش.

Ketabton.com

د پوهني وزارت

د تعليمي نصاب، د ټيرونکو د روزني

او د ساينس د مرکز معينيت

د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي

کتابونو د تاليف لوی رياست

د قرآن کریم زده کړه او

اسلامي ښوونه او روزنه

شپږم ټولگی

د چاپ کال: ۱۳۹۰ هـ. ش.

الف

د کتاب د تالیف ، څېړني او تدقيق کمېټې

ليکوال: سروټلف الحاج مولوي بسم الله پخپلار د اسلامي علومو د ديارتمت علمي او مسلکي غړی .
سلاکاره کمېټه:

- ۱_ دکتور احسان الله د اسلامي علومو د ديارتمت آمر .
- ۲_ سروټلف الحاج بسم الله پخپلار د اسلامي علومو د ديارتمت علمي او مسلکي غړی
- ۳_ عبدالرقيب جهيد د اسلامي علومو د ديارتمت علمي او مسلکي غړی .
- ۴_ سروټلف محمد انيس پونس د عربي ژبې او ادبياتو د ديارتمت آمر .
- ۵_ مولوي عبدالوکیل د اسلامي علومو د ديارتمت علمي او مسلکي غړی .
- ۶_ مؤلف شير احمد مسعودی د اسلامي علومو د ديارتمت علمي او مسلکي غړی .
- ۷_ استاد رقيب الله ابراهيمي د اسلامي علومو د ديارتمت علمي او مسلکي غړی .
- ۸_ مایل آقا مفتي د اسلامي علومو د ديارتمت علمي او مسلکي غړی .

د څېړني او تدقيق کمېټه:

- ۱_ پوهاند عبدالسلام عطيمي قاضي القضاات او د ستري محکمې رئيس .
  - ۲_ قضات پوه استاد قيام الدين کشاف .
  - ۳_ قاضي نذير احمد حنفي د ولسي جرگې د تقنين کميسيون مرستيال .
  - ۴_ مولوي عبدالعزيز د ولسي جرگې د ديني ، پوهني او لوړو زده کړو د کميسيون غړی .
  - ۵_ کرامت الله صديق د حج او اوقافو وزارت د تدقيق کميسيون رئيس .
  - ۶_ مولوي عين النعيم فيضي د علمو د سراسري شورا غړی .
  - ۷_ مولوي عنايت الله بلېغ د علماء د سراسري شورا غړی .
- د محصلانو ، سياسي ، فرهنگي ، او ديني برخو د څېړني او کره کتبي کمېټه:
- ۱_ واکبر عطاء الله واحديار د پوهني وزارت ستر سلاکار او د نشراتو رئيس .
  - ۲_ دکتور محمد يوسف نيازی د پوهني وزارت لوی سلاکار .

د څېړني او تدقيق د څارني کمېټه:

- دکتور اسدالله محقق د تعليمي نصاب د پراختيا ، د ښوونکو د روزني او د ساينس مرکز معين
  - دکتور شير علي ظريفي د تعليمي نصاب د پراختيا د پروژې مسؤل
  - د سروټلف مرستيال عبدالظاهر گلستاني د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي کتابونو د تاليف لوی رئيس
- کمپوز او ډيزاين: رحمت الله غفاری او حميدالله غفاري

د مطالبو فهرست

شماره	عنوان	صفحه
۱	د قرآن کریم د زده کړې مضمون	۱
۲	د اسلامي ښوونې او روزني مضمون : لومړی فصل : عقايد	۱۷
۳	دویم فصل : فقه	۲۹
۴	درېم فصل : اخلاق	۵۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بسم الله الرحمن الرحيم

د پوهني دوزیر پيغام

گرانو ښوونکو او زده کوونکو،

ښوونه او روزنه د هر هېواد د پراختيا او پرمختگ بنسټ جوړوي. تعليمي نصاب د ښوونې او روزنې مهم توکي دی، چې د علمي پرمختگ او ټولني د اړتياو له مخې رامنځته کېږي. څرگنده ده چې علمي پرمختگ او ټولنيزې اړتياوې تل د بدلون په حال کې وي. له دې امله لازمه ده چې تعليمي نصاب هم علمي او رضنده انکشاف ومومي، البته نه ښايي چې تعليمي نصاب د سياسي بدلونونو او د اشتراکونو د نظرياتو او هيلو تابع شي.

دا کتاب چې نن ستاسو په لاس کې دی، پر همدې ارزښتونو چمتو او ترتيب شوی دی. علمي گټورې موضوعگانې پکې زياتې شوې دي. د زده کړې په بهير کې د زده کوونکو فعال ساتل د تدریسي پلان برخه گرځيدلي ده.

هيله من يم دا کتاب له لارښوونو او تعليمي پلان سره سم د فعالې زده کړې د ميتودونو د کارولو له لارې تدریس شي او د زده کوونکو ميندې او پلرونه هم د خپلو لویو او زامنو په باکفېته ښوونه او روزنه کې پرله پسې گډه مرسته وکړي چې د پوهنې د نظام هيلې ترسره شي او زده کوونکو او هېواد ته ښې برياوې ور په برخه کړي.

زه پر دې ټکي پوره باور لرم چې زموږ گران استادان او ښوونکي د تعليمي نصاب په رضنده پلي کولو کې ستره دنده او دروند مسؤوليت لري.

د پوهنې وزارت تل زيار کاږي چې د پوهنې تعليمي نصاب د اسلام د سپېڅلي دين له بنسټونو، د وطن دوستۍ د پاکې حس په ساتلو او علمي معيارونو سره سم د ټولني د څرگندو اړتياوو له مخې پراختيا ومومي.

په دې ډگر کې د هېواد له ټولو علمي شخصيتونو، د ښوونې او روزنې له پوهانو او د زده کوونکو له ميندو او پلرونو څخه هيله لرم چې د خپلو نظرياتو او رضنده وړاندیزونو له لارې زموږ له مؤلفانو سره د درسي کتابونو په لايښه تاليف کې مرسته وکړي.

له ټولو هغو پوهانو څخه چې ددې کتاب په چمتو کولو او ترتيب کې ښې مرسته کړې، له ملي او نړيوالو درنو موسسو، او نورو ملگرو هېوادونو څخه چې د نوي تعليمي نصاب په چمتو کولو او تدوين او د درسي کتابونو په چاپ او وېش کې ښې مرسته کړې ده، مننه او درناوی کوم.

ومن الله التوفيق

فاروق وردگ

د افغانستان د اسلامي جمهوريت د پوهنې وزير

د قرآن کریم د زده کړې مضمون

د یادولو برخه (۱)

لومړۍ لوست:

د مخکینيو ياد شورو سورتونو لکه : الفاتحه، الناس، الاخلاص، المسد، النصر، الكافرون الكوثر او المسحون بيا تکرارول.

دویم لوست:

د مخکینيو ياد شورو سورتونو بيا تکرارول لکه: قريش ، الفيل ، الهمزة، العصر، النکثر، القارعه، العاديات او الزلزله.

درېیم لوست:

د القدر سورت (له تجويد سره تلاوت او يادول)

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِأَنَّ الزَّلْزَلَةَ فِي آيَاتِهِ الْقَدْرِ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ مَا آيَاتُهُ الْقَدْرِ ۝ آيَاتُهُ
الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ۝ تَنزِيلُ الْكِتَابِ وَالشُّرُوحُ فِيهَا
يَأْتِيَنَّ رِجْزٌ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ۝ سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ۝

خلورم او پنجم لوست:

د التين سورت (له تجويد سره تلاوت او يادول)
أعوذ بالله من الشيطان الرجيم

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝
وَالتینِ وَالزَّیْتُونِ ۝^۱ وَطُورِ سِیْنِیْنِ ۝^۲ هَٰذَا الْبَلَدِ الْأَمِیْنِ ۝^۳
لَقَدْ جَعَلْنَا الْإِنسَانَ فِیْ أَحْسَنِ تَقْوِیْمٍ ۝^۴ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ ۝^۵
سَفَلِیْنِ ۝^۶ إِلَّا الْإِذْنَ بَعَثْنَا لِمُوسَىٰ أَنْ تُخَاطَبَ الْأَمْرُؤُةَ بِحُجَّتِهَا ۝^۷
فَمَا یَكْفُرُ بِكَ بَعْدَ الْبَیِّنِ ۝^۸ أَیْسَ اللَّهُ بِحَکْمِ الْكٰفِرِیْنَ ۝^۹

د تلاوت برخه (۱)

شپږم لوست:

د المطففين سورت له (۱ - ۱۱) ایتونه (له تجويد سره تلاوت)
أعوذ بالله من الشيطان الرجيم

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝
وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِیْنَ ۝^۱ الَّذِیْنَ إِذَا اكْتٰتٰهُم مِّنَ النَّاسِ یَسْتَمْتُوْنَ ۝^۲ نَضَعُوا
وَإِذَا كَانُوا لَهُمْ أَوْلَادًا فَهُمْ یُحْسِرُونَ ۝^۳ أَلَا یظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُمْ
مَبْعُوثُونَ ۝^۴ لَیْسَ لَهُمْ حِطَیْمٌ ۝^۵ لَیْسَ لَهُمْ یَوْمَ الْقٰسِ لِرَبِّی
الْعٰلَمِیْنَ ۝^۶ كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفِجَارِ لَفِی سَجِیْنٍ ۝^۷ وَمَا آدَارُكَ
مَا یَسْجِیْنٍ ۝^۸ كِتَابٌ مَّرْکُومٌ ۝^۹ وَلَا یَسْمَعُ سَمِیْعٌ لِّمَنْ یَّرِیْنِ ۝^{۱۰}
الَّذِیْنَ یَكْتُمُونَ یَوْمَ یَسْمَعُ السَّمِیْعُ ۝^{۱۱}

اورم لوست :

د المطففين سورت له (۱۲ _ ۱۷) ايتونه (له تجويد سره تلاوت)

وَمَا يَكْتُمُ بِهَا الْكُلُّ مُعْتَمِدًا بَيْتَهُمْ ۚ إِذْ تَتْلُو عَلَيْهِ
الْحِكْمَةَ قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝ كَلَّا بَلْ عَجَّبْتََنَا عَلَى
قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝ كَلَّا أَتَاهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ
لَمْ حَاجُوا يَوْمَئِذٍ شَيْئًا أَتَاهُمْ ۝ ثُمَّ أُنزِلُوا إِلَى الْأَرْضِ
هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ۝

اتم لوست :

د المطففين سورت له (۱۸ _ ۲۸) ايتونه (له تجويد سره تلاوت)

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ ۝
كِتَابٌ مَرْفُوعٌ لَا يَرْسُدُ ۝ لَا يَسْهُو ۝ الْأَمْعَى يُؤْتُونَ ۝ إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي
نَعِيمٍ ۝ عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ ۝ لَا تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ
نُصْرًا ۝ لَا التَّعْبِيرَ ۝ يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ ۝ خِتْمُهُ
مَسْكٌ ۝ وَفِي ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ ۝ الْمُسْتَفْسِفُونَ ۝ وَ
مَرَّاجِلُهُمْ مِنَ النَّبِيِّ ۝ لَا جُنَايَةَ يُشْرَبُ بِهَا الْمَعْرِيُونَ ۝

نهم لوست:

د المصطفين سورت له (۲۹ _____ ۳۶) ايتونه (له تجويد سره تلاوت)

إِنَّ الَّذِينَ آجُرُوا كَاتِبًا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا أَيْضًا يُحْكُونَ ﴿٣٦﴾
وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامِرُونَ ﴿٣٥﴾ وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَى
أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ ﴿٣٦﴾ وَإِذَا رَأَوْهُمُ قَالُوا إِنَّ
هَؤُلَاءِ لَضَالُّونَ ﴿٣٦﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَفِظِينَ ﴿٣٦﴾
فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٧﴾ عَلَى
الْأَرْبَابِ لَأَنظُرُونَ ﴿٣٧﴾ هَلْ نُؤَيَّبُ الْكُفَّارَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٧﴾

د يادولو برخه (۲)

لسم لوست:

د التكاثر، القارعه، العاديات، الزلزلة، القدر، او التين سورتونو له ياده تکرارول.
یوولسم لوست:

د الانشراح سورت (له تجويد سره تلاوت او يادول)
أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾
الْم تَشْرَحُ لَكَ صَدْرَكَ ﴿١﴾ وَوَضَعْنَا عَنَّا كَتَمَكَ ﴿٢﴾ وَشَرَّكَ ﴿٢﴾
الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ﴿٣﴾ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ﴿٣﴾ فَإِنَّ مَعَ
الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٤﴾ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٤﴾ فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ﴿٤﴾
وَإِلَى رَبِّكَ فَارْجَبْ ﴿٤﴾

د تلاوت برخه (۲)

دولسم لوست:

د الانفطار سورت له (۱) _____ (۲) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)
أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ۝ وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ ۝ وَإِذَا الْأَبْجَارُ
سُجِرَتْ ۝ وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ۝ حُدِّثَتْ نَفْسٌ مَّا قَامَتْ وَأُخْرِتْ ۝
يَأْيُهَا الرَّاسِخَاتُ مَا خَرَكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ۝ الْإِنشَى خَلَقَكَ
قَسَبًا لَكَ فَعَكَ لَكَ ۝ فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا سَاءَ رُجُوكَ ۝ كَلَّا لَبِ
ئَكَّنَّ بُرُوقَ اللَّيْلِ ۝ وَأَنَّ عَلَيْكُمْ حَافِظِينَ ۝ كَرِيمًا كَتَبْتُمْ
يَعْلَمُونَ مَا تَعْمَلُونَ ۝

دیارلسم لوست:

د الانفطار سورت له (۳) _____ (۹) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۝ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَفِي جَحِيمٍ ۝
يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الَّذِينَ ۝ وَمَاهُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ۝
وَمَا آذْرَاكَ يَا يَوْمَ الَّذِينَ ۝ لَقُمْنَا آذْرَاكَ مَا يَوْمَ الَّذِينَ ۝
يَوْمَ لَا تَنْبَأُكَ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا ۝ وَالْأُمُورُ مِثْلُكُمْ ۝

خوارسم لوست:

د التکویر سورت له (۱ _____ ۱۴) ایونه (له تجوید سره تلاوت)
أعوذُ باللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ① وَإِذَا النُّجُومُ انْكَرَتْ ② وَإِذَا السَّمَاءُ كَانَتْ لَوَاجِبًا ③
إِذَا السَّيْرُوتُ سُيِّرَتْ ④ وَإِذَا الْعِشْرَانُ أَهْطَلَتْ ⑤ وَإِذَا الْوُجُوهُ سُجِنَتْ ⑥
وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ⑦ وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ⑧
وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ ⑨ بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ⑩ وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ⑪
وَإِذَا السَّمَاءُ كَانَتْ لَوَاجِبًا ⑫ وَإِذَا الْجَبَابِيْهُ سُجِّرَتْ ⑬
وَإِذَا الْجِبَالُ أَصْبَحَتْ لُجُجًا ⑭ مَا خَصَرَتْ ⑮

پنځلسم لوست:

د التکویر سورت له (۱۵ _____ ۲۹) ایونه (له تجوید سره تلاوت)

وَإِلَّا أَقْبِسْ بِالنَّجْمِ ⑮ إِجْوَارِ الْكَلْبِ ⑯ وَالْأَيْلِ إِذَا صَعَسَ ⑰
وَالصَّبْرِ إِذَا تَنَفَّسَ ⑱ إِنَّهُ لَعَوْلَ رَسُولٍ كَرِيمٍ ⑲ ذِي
قُوَّةٍ جَعَدْنَا ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ⑳ مُطَلَّعٍ نَّجْمًا مَبِينٍ ㉑ وَ
مَا صَاحِبِكُمْ بِهِ جُنُونٌ ㉒ وَلَقَدْ رَأَىٰ يَا لَأَقْبِحَ الْمُبِينِ ㉓
وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ㉔ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ
رَّجِيمٍ ㉕ فَأَيُّ تَنَادٍ هَبُونِ ㉖ إِنَّ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ㉗
لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَعْتِبَ ㉘ وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ
يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ㉙

شماره سم لوست:

د عبس سورت له (۱ - ۶) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)
أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
عَبَسَ وَتَوَلَّى أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى ۝ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَابَهُ
يُرْسَى ۝ أَوَيْدٌ كُرُوا لِلَّذِي كَرَى ۝ أَمَّا مِنْ اسْتَعَى ۝
فَأَنْتَ لَهُ تَصَلَّى ۝ وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَحْكُمَ ۝ وَأَمَّا مَنْ
جَاءَكَ يَسْعَى ۝ وَهُوَ يَحْسَبُ ۝ فَأَنْتَ عَنْتَهُ تَلْهَى ۝ كَلَّا
إِنهَاتَتْ كِرْعَةَ ۝ فَمِنْ سَاءِ ذِكْرَةٍ ۝ فِي صُحُفٍ مُكْرَمَةٍ ۝
مَرْجُوعَةٍ ۝ طَهْرَةٍ ۝ يَا أَيُّهَا سَفَرَةٌ ۝ كِرَاهٍ بَرْرَةٍ ۝

اوه لسم لوست:

د عبس سورت له (۱۷ - ۳۲) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)

قَوْلِ الْإِنْسَانِ مَا أَكْفَرُ ۝ مِنْ أَيِّ شَيْءٍ حَسَبْتَهُ ۝
مَنْ نُطَمِتُ مِنْ حَسَبْتَهُ فَقَدْ رَعَى السَّمِيلَ ۝ يَسْرُءُ ۝
كُفْرَ أَمَاتِهِ ۝ فَاقْتَبِرَةٌ ۝ ثُمَّ إِذَا سَاءَ أَسْرُهُ ۝ كَلَّا إِنهَاتِيقُضَ مَا
أَمْرُهُ ۝ وَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ۝ إِنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ
صَبَابًا ۝ ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقَاقًا ۝ فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ۝ وَ
عَبَبًا ۝ وَقَضْبًا ۝ وَأَرْبُوعًا ۝ وَخَلَقْنَا عَبْقَرًا ۝ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ
وَأَبَا مَنَا عَاكِرًا ۝ وَالْأَنْفَاكِرًا ۝

آنلسم لوست:

د عبس سورت له (۳۳ ___ ۴۲) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)

قَادًا جَابَاتِ الصَّاحِبَةِ ۱۰۳ يَوْمَ يُفِرُّ الْهَرَّةُ مِنَ الْغِيَةِ ۱۰۴
وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ ۱۰۵ وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ ۱۰۶ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ
يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُعْزِيهِ ۱۰۷ وَجُودًا يَوْمَئِذٍ مُسْفِرًا ۱۰۸
صَاحِبًا لَهُ مَسْتَبَشِرًا ۱۰۹ وَوَجُودًا يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرًا ۱۱۰
تَرَاهُمْ هَاهُنَا قَوْمًا ۱۱۱ أُولَئِكَ هُمُ الْكَاكِبَةُ ۱۱۲ الْفَجْرَةَ ۱۱۳

د يادولو برخه (۳)

نولسم لوست:

د القارعه، العاديات او الزلزله د سورتونو له ياده تکرارول.

شلسم لوست:

د القدر، الشين او الانسراح د سورتونو له ياده تکرارول.

يو وپشتم لوست:

د الضحی سورت له (۱ ___ ۵) ایتونه (له تجوید سره تلاوت او يادول)

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۱
وَالضُّحَى ۱
إِذْ أَسْبَغَ ۲ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ ۳ وَمَا تَقَى ۴
وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْأُولَى ۵ وَأَسْمَوْنَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ ۶
فَبَرِّضْ ۷

خلیو ویشتم لوست:

د النازعات سورت له (۱۵ _ ۲۵) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)

كُلُّ اَنْبِيَاكَ حَيْدِيْكَ مُوسٰى ۵۱ اِذْ نَادٰهُ رَبُّهُ بِالْكَوْبِ الْمَغْتَدِى ۵۲
اِذْ هَبَّ اِلَى فِرْعَوْنَ اِنَّهُ طَغٰى ۵۳ فَقُلْ كُلُّ اَنْتَ تَرْتَدِى ۵۴
وَاَمْرِيَاكَ اِلَى رَبِّيْكَ فَتَمْتَلِي ۵۵ فَارْءِ الْاٰيَةَ الْكُبْرٰى ۵۶ فَكَذَّبَ
وَعَصٰى ۵۷ لَوْ اَدْرٰى رُبِّيْعى ۵۸ فَحَسْبُكَ فِتْنٰى ۵۹ فَقَالَ اِنَّا رَبُّكُمْ
الْاَعْلٰى ۶۰ فَكُنَّا كَالْاَخْيَرِ وَالْاَوَّلِ ۶۱

پنځه ویشتم لوست:

د النازعات سورت له (۲۶ _ ۳۳) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)

اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَنْ يَّحْسِى ۶۲ ؕ اَنْتُمْ اَنْتُمْ خَلْقًا اَمْرًا
السَّمٰوٰتِ بِبِنٰى ۶۳ وَقَدْ سَبَّكُنَّ فِسْوٰىهَا ۶۴ وَاَعْطٰشَ
اَيُّهَا ۶۵ وَاَحْوَجَ صُحْبَهَا ۶۶ وَالْاَرْضَ بَعْدَ ذٰلِكَ
دَحْصَهَا ۶۷ اَحْوَجَ مِنْهَا مَآءُهَا وَمَرْعٰىهَا ۶۸ وَاَجْبَالَ
اَرْسَهَا ۶۹ مَتَاعًا لَّكُمْ وَاَنْعَامًا لَّكُمْ ۷۰ ط

شیر و پشم لوست:

د النازعات سورت له (۳۴_____۴۱) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)

وَإِذَا جَاءَتْ الظَّامَةُ الْكُبْرَىٰ ﴿٣٦﴾ يَوْمَ يَسِفُّ
الْإِنْسَانُ مَا سَعَىٰ ﴿٣٧﴾ وَبَرَزَتْ الْجَحِيمُ لِمَنْ يَرَىٰ ﴿٣٨﴾
فَمَا مِنْ كَلْعِيٍّ ﴿٣٩﴾ وَالشَّرَّاءِ يَوْمَئِذٍ لَّا تَنَاقُ
الْجَحِيمُ هِيَ السَّأْوَىٰ ﴿٤٠﴾ وَالْمَاءُ مِنْ حَافٍ مَقَامَرِيٍّ وَ
نَهَى النَّفْسَ حِينَ الْعَوَىٰ ﴿٤١﴾ فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ السَّأْوَىٰ ﴿٤٢﴾

اوه و پشم لوست:

د النازعات سورت له (۴۲_____۴۶) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسِمُهَا ﴿٤٣﴾ فَيَقُولُ نَتَّيْبُونَ ﴿٤٤﴾
إِلَىٰ رَبِّكَ وَمَنْتَهُمْ ﴿٤٥﴾ أَكُنَّا نَتَّيْبُونَ مِنْ قَبْلِهِمْ ﴿٤٦﴾ كَانُوا نَهْمُ
يَوْمَ يَرَوْنَهَا كَمَا يُبْعَثُونَ ﴿٤٧﴾ إِلَّا احْشِيَةَ أَوْصِيَاءِ ﴿٤٨﴾

انه ویشتم لوست:

د النبا سورت له (۱۰ _____ ۱) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)
أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ^① عَنِ النَّبِيِّ الْعَظِيمِ^② الَّذِي هُمْ
فِيهِ يُخْتَلَمُونَ^③ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ^④ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ^⑤ أَلَمْ
يَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهْدًا^⑥ وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا^⑦ وَخَلَقَ لَكُمْ
أَزْوَاجًا^⑧ وَجَعَلْنَا بَيْنَكُمْ سِيًّا^⑨ وَجَعَلْنَا الْوَيْلَ لِبِئْسَاءِ^⑩

نېه ویشتم لوست:

د النبا سورت له (۱۱ _____ ۱۶) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)

وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ مَعَادِنًا^⑪ وَبَيْنَنَا قُوفًا^⑫ وَسُبْعًا يُثَارِهُ^⑬ الْأَعْدَاءُ
وَجَعَلْنَا سِرَاجًا^⑭ وَهَاجًا^⑮ وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً
ثَبَاتًا^⑯ لِنُخْرِجَ بِهِ^⑰ حَبًّا وَنَبَاتًا^⑱ وَجَدِثَ أَنْفَاقًا^⑲

دیرشم لوست:

د النبا سورت له (۱۷ _____ ۲۳) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا^⑳ يَوْمَ يُفْعَلُ فِي الصُّورِ
قَتْلُونَ^㉑ أَوَّاجًا^㉒ وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا^㉓ وَ
سُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا^㉔ إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ
مُورَصَدًا^㉕ لِلظَّالِمِينَ مَا بَأْسًا^㉖ لِبِئْسَ لِمَنِ احْتَابَا^㉗

یو دیر ششم لوست:

د النبا سورت له (۲۴) _____ (۳۰) ایونه (له تجوید سره تلاوت)

لَا يَدْرُؤُونَ فِيهَا بُرُودًا وَلَا شُرُوبًا إِلَّا الْأَصِيمَةَ وَعَسَا يَأْتِي
جِرَاءً وَقَاتِلًا إِنَّهُمْ كَانُوا آلَ يَرْجُونَ حِصَابًا لَا
وَكَيْدًا بُولًا يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَئِنْ لَمْ يَنْقُصْ عَلَيْكُمْ لَبِئْسَ
فَدُورًا فَلَئِنْ تَوَلَّوْا فَلَئِنْ تَوَلَّوْا فَلَئِنْ تَوَلَّوْا فَلَئِنْ تَوَلَّوْا

دوه دیر ششم لوست:

د النبا سورت له (۳۱) _____ (۳۷) ایونه (له تجوید سره تلاوت)

إِنَّ اللَّهَ تَقْوِيَّةٍ مَقَانًا لَا حُدُودَ لَهُ وَلَا يَمُوتُ وَلَا يَأْتِيهِ
الْأَعْيُنُ وَلَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لُغْوًا وَلَا يَأْتِيهَا أَشْرٌ مِثْلَ
مَا تُبْذَرُ فِي الْأَرْضِ وَلَا يَمَسُّهَا فِيهَا مِنُومٌ وَلَا يَمَسُّهَا
الْوَجْهُ لَا يَأْتِيهَا أَشْرٌ مِثْلَ مَا تُبْذَرُ فِي الْأَرْضِ وَلَا يَمَسُّهَا
فِيهَا مِنُومٌ وَلَا يَمَسُّهَا فِيهَا مِنُومٌ وَلَا يَمَسُّهَا فِيهَا

دری دیرشم لوست:

د النبا سورت له (۳۸)_____ (۴۰) ایونه له تجوید سره تلاوت (

د یادولو برخه (۴)

څلور دیرشم لوست:

د الضحی، الانشراح او الثین د سورتونو له یاده تکرارول.

پنځه دیرشم لوست:

د القدر، الزلزله، المادیات او القارعه د سورتونو له یاده تکرارول.

شپږ دیرشم لوست:

د التكاثر، العصر، الهمزه او الفیل د سورتونو له یاده تکرارول.

اووه دیرشم لوست:

د قریش، الماعون، الکوثر، الکاغرون، النص، المسد، الاخلاص، الفلق، الناس او الفاتحه د سورتونو له یاده تکرارول.

د تلاوت برخه (۴)

اته دبر شم لوست:

د البقره سورت ۲۵۵ د الكرسي ایت (له تجوید سره تلاوت)

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ
لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ
عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ
وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

نېه دبر شم لوست:

د البقره سورت وروستني ايتونه (له تجوید سره تلاوت)

بِاللَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنْ تُبَدَّ مَا فِي
أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفَوْنَ بِهَا سُبْحَانَ اللَّهِ فَيَعْلَمُ لِمَنْ
يَسْتَأْذِنُ وَيَعْلَمُ مَنْ يَنْتَظِرُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
أَمِنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ
كُلٌّ أَمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ قَدْ تَعْرِفُوا
بَيْنَ آخِرٍ مِنْ رُسُلِهِ قَدْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا خُفِرْنَا
رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ

خلو يبتسم لو ست:

د البقره سورت وروستنی ایت (له تجوید سره تلاوت)

لَا يَكْفُرُ اللَّهُ تَفْسًا إِلَّا وَسَعَهَا أَهْلُ مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا
مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِن نَّسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا
رَبَّنَا وَلَا تَجْعَلْ عَلَيْنَا أَصْرًا كَمَا جَعَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ
مِن قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحِثْ عَلَيْنَا مَا أَكْثَرْنَا بِهِ وَأَحْثُ
عَلَيْنَا تَقَىٰ وَاخْفِزْ لَنَا وَارْحَمْنَا إِنَّكَ أَنْتَ مَوْلَانَا فَاصْفُرْنَا
عَلَى النَّوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١٥٦﴾

يو خلو يبتسم لو ست:

- ۱- د المطففين له سورت څخه د كتاب تر پايه د مخکينيو لو ستونو تکرارول.
- ۲- د ياد شوو سورتونو (الضحى، الانشراح، التين، القدر، الزلزله، العاديات، القارعه، النکاث، العصر، الهمزه، الفيل، قريش، الماعون، الکوث، الکافرون، النصر، المسد، الاخلاص، الفلق، الناس او الفاتحه) اور بدل او تکرارول.

د اسلامي ښوونې او روزنې مضمون لومړۍ فصل

لومړۍ لوست

هدف: د عقایدو د علم تعريف، موضوع او غرض پېژندنه چې د راتلونکو درسونو او معلوماتو لپاره اساس او بنياد شي.

۱- آیا د عقایدو د علم تعريف، موضوع، غرض مو زده دي؟

۲- د اسلام د سپېڅلي دين احکام په څو ډوله تقسيم شوي دي؟

د عقایدو د علم تعريف: د عقایدو علم هغه علم دی چې له اسلامي اعتقادي احکامو څخه بحث کوي.

موضوع: د عقایدو د علم موضوع اسلامي معتقدات دي.

غرض: د اسلامي معتقداتو او د هغو د اړونده مسایلو پېژندل دي.

د اسلام د مبارک دين احکام په درې ډوله تقسيم شوي دي.

الف : اعتقادي احکام

ب : عملي احکام

ج: اخلاقي احکام

الف: اعتقادي احکام: اعتقادي احکام هغه احکام دي چې په هغوی باندې عقیده لرل لازم او حتمي وي او پخپله عملي اړخ نه لري بلکې د دیني احکامو اساس او بنياد ګڼل کېږي، او تر څو چې په هغو عقیده ونه لرو، حق یې ونه ګڼو، زموږ اسلامي اعمال د الله تعالی په وړاندې نه قبليږي او دا ډول احکام د معتقداتو په نامه سره یادېږي.

ب: عملي احکام: هغه احکام دي چې په هغو باندې د عقیدې لرل سر بيره د هغو عملي کول هم لازم او حتمي دي لکه د لمانځه ادا کول، روژه نیول او داسې نور.

ج: اخلاقي احکام: اخلاق په انساني نفس کې هغه فطري قوه ده چې په ډیره آسانی سره ښه یا بد عملونه ور څخه صادرېږي .

د زده کوونکو هڅونې:

❖ زده کوونکي دي د درس متن له ځانه سره ولولې.

❖ د درس د محتوی په هکله دي سوال او جواب وکړي.

هدف: د اسلامي معتقداتو د اصولو پېژندنه.

- عقیده په لغت کې له عقد څخه اخیستل شوې ده او عقد د تړلو په معنا دی.
- د علماوو په اصطلاح کې عقیده په هغو امورو باندې دزړه تړل دي چې د شک، وهم او تخیل ځای په کې نه وي لکه: چې وایو $۲ + ۲ = ۴$.
- په شرعي اصطلاح کې د هغو امورو قبولو او ورباندې یقین لرلو ته عقیده وايي چې د هغې په اثبات باندې یقیني دلیلو نه موجود وي او انساني عقل هم هغه وهم او تخیل نه شي گڼلی او د شک ځای په کې وجود ونه لري، دغه امور په لاندې ډول دي.
- ۱- دالله تعالی په وجود او یووالي باندې عقیده لرل.
  - ۲- د ملائکو په وجود باندې عقیده لرل.
  - ۳- د انسان د هدایت لپاره د اسماني کتابونو په نزول باندې عقیده لرل.
  - ۴- د انسان د هدایت لپاره د انبیاء (علیهم السلام) په رالیږلو باندې عقیده لرل.
  - ۵- د آخرت په ورځ باندې عقیده لرل.
  - ۶- عقیده لرل چې د خیر او شر اندازه د الله تعالی لخوا ده.
  - ۷- په بعث (له مرگ څخه وروسته ژوند) باندې عقیده لرل.
- پورتني امور د اسلام د مبارک دین او تړلو اسماني ادیانو اعتقادي اصول دي اسماني کتابونو او صحیفو وخت په وخت دغه امور د دین اصول او بنسټونه گڼلي دي او بشریت ته یې تعلیم او لارښوونه کړې ده. بشر هم له هغه وخت څخه چې په ځمکه کې یې ژوند پیل کړی دی د دغو اصولو په برخه کې تحقیق کړی دی، او ډول ډول یقیني دلیلو نه یې د علم په رڼا کې له کائناتو څخه ورباندې راوړي دي او د همدې دلایلو په رڼا کې ذکر شوي اصول د یقین مرحلې ته رسېدلي دي نو لازمه ده چې عقیده پرې ولرو او حق یې وگڼو.

د زده کونکو هڅونه:

زده کونکي، دې د عقیدې د اصولو په هکله یو له بل سره خبرې وکړي.

ارزونه: آیا زده کونکي د عقیدې د اصولو په هکله پوهېدلي دي؟

بناغلی ښوونکی دې په لنډه توگه په معتقداتو پوره رڼا واچوي.

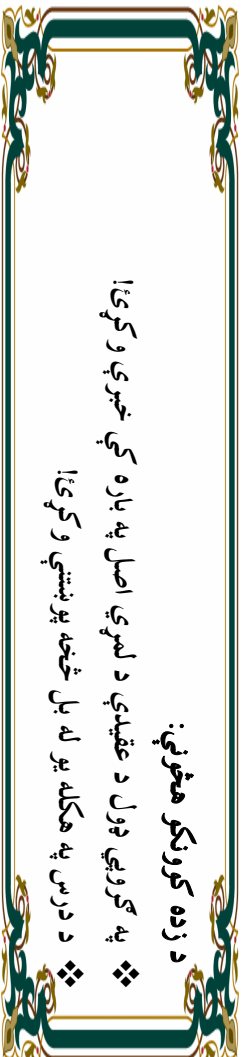
درېم لوست

هدف: د الله تعالی د وجود او بورالي پېژندل.

پوهېږو چې په الله تعالی باندې ایمان لول په حقیقت کې په ټولو اسلامی معتقداتو باندې ایمان لول دي. د الله تعالی د وجود او وحدانیت په باره کې ډېر فطري، عقلي او نقلي دلیلو نه شته چې هر یو یې د انسان د یقین سبب گرځي د هغو له جملې څخه د انسان په وجود کې روښانه دلیلو نه موجود دي چې مونږ د الله تعالی په وجود باندې موږ من او معتقد کوي مثلاً: که چېرې د انسان په خلقت (پیدایښت) او په دې کې چې څرنگه یو نسل د بل نسل څخه پیدا کېږي فکر وکړو نو یقین کوو چې یو عالم او قدرت لرونکی ذات موجود دی چې مونږ یې پیدا کړي یو او د ژوند د دوام اسباب یې راته تیار کړي دي.

مثلاً: انسان لومړی د اوبو د یوه (خاشکي) څخه څه زیات شی نه وي چې دا خاشکي په یوه مناسب ځای کې ځای نیسي بیا د وینې په ټوټه او وروسته په خوبه او هډوکو بدلېږي، بیا د انسان شکل غوره کوي او له ټاکلي وخت سره سم پیدا کېږي.

د ماشومتوب مرحلې تیروي، د عقل او پوهې څښتن گرځي او د خپل ژوند د چارو تدبیر کوي نو آیا د داسې دقیق نظام وجود چې د انسان د خلقت اود نسل د بقاء له پاره منځ ته راغلی دی د عالم، توانا او قدیر واجب الوجود (الله تعالی) له ذات څخه پرته د تصور وړ دی؟ نه! هیڅ کله نه. نو لدې کبله مو فطرت او عقل هم حکم کوي چې په الله تعالی باندې معتقد شو.

د زده کوونکو هدفونه:

❖ په کورني ټول د عقیدې د لسري اصل په باره کې خبرې وکړي!

❖ د درس په هکله یو له بل څخه پوښتي وکړي!

ارزونه:

🏠 زده کوونکو ته وظیفه ورکړي چې هر یو د الله تعالی د وحدانیت په باره کې دلیل وړاندې کړي.

هدف: د الله تعالی د ثبوتی او سلسلي صفتونو له مفاهیمو سره آشنایی.

آیا د الله تعالی د ثبوتی او سلسلي صفتونو سره آشنایی لری؟

د ثبوتی او سلسلي صفتونو تر منځ څه فرق دی؟

په تېرو ټولګیو کې مو وېلي وړ چې د الله تعالی ذات په کماله صفتونو موصوف دی او د الله تعالی صفتونه په ذاتی او فاعلي صفتونو وېشل شوي دي اوس زیاتور چې د الله تعالی صفتونه په ثبوتی او سلسلي صفتونو هم تقسیم شوي دي.

الف: ثبوتی صفتونه:

هغه صفتونه دي چې د مفاهیمو اثبات یې د الله تعالی ذات ته ازلاً او ابداً حتمي وي او هیڅ کله پرته له دغو صفتونو څخه د الله تعالی ذات تصور نشي کېدلای لکه ذاتی صفتونه (حیات، قدرت، علم، اراده، سمع، بصر او کلام)؛ ځکه که چېرې پرته له دغو صفتونو څخه د الله تعالی د ذات تصور وکړو معنی یې داده چې (العیاذ بالله) د الله تعالی ذات مو ناقص تصور کړی دی.

ب: سلسلي صفتونه:

هغه صفتونه دي چې د مفاهیمو نفی (سلب) یې د الله تعالی څخه حتمي وي او د الله تعالی ذات ازلاً او ابداً داسې صفتونو څخه منزه او پاک دی ځکه په الله تعالی خوب مرګ، مرض، او داسې نور سلسلي صفات نه راځي او له دغو څخه کاملاً پاک او منزه دی.

د زده کونکو هڅونې:

زده کونکي دې د ازلي او ابدی صفتونو په هکله خبرې وکړي.

د الله تعالی د ثبوتی او سلسلي صفتونو په هکله دې سوال او ځواب وکړي.

ارزوني:

آیا د درس محتوی په لنه ټول وېلی شی؟

د ثبوتی او سلسلي صفتونو فرق وړیاست؟

د الله تعالی صفتونه ازلي او ابدې دي

هدف: د الله د صفتونو له قديموالي سره اشنائي.

د الله تعالی صفتونه ازلي او ابدې دي يعنې ابتدا او انتها نه لري ځکه که چېرې د الله تعالی صفتونه ازلي او ابدې نه شي نو معنا به يې دا وي چې الله تعالی يوه موده يې له کوم صفت څخه پاتې شوی دی، او وروسته نوی صفت الله تعالی ته ثابت شوی دی يا يو صفت له الله تعالی څخه زایل کېدای شي او بل ورته نوی پیدا کېدای شي، په دواړو صورتونو کې الله تعالی د صفت له حدوث څخه مخکې يا يې له زوال څخه وروسته (العیاذ بالله) ناقص تصور کېږي او د الله تعالی په ذات کې نقصان محال (ناممکن) دی. بڼه بايد عقیده ولرو چې د الله تعالی ټول صفتونه قديم ، ازلي او ابدې دي او هيڅ کله الله تعالی ته نوی صفت نه دی حادث شوی او نه له الله تعالی څخه دکوم صفت د زوال امکان شته لکه چې د الله تعالی ذات قديم (ازلي او ابدې) دی صفتونه يې هم قديم دي.

زده کورنکو هڅونې:

- ❖ زده کورنکي دې د ازلي او ابدې د مفهوم په هکله يو له بل سره خبرې وکړي.
- ❖ د قديم، ازلي او ابدې په هکله دې يو له بل څخه پوښتنې وکړي او ځوابونو ته دې فکر وکړي.

ارزوي:

د ازلي او ابدې مفهوم څه دی؟

آيا د درس په محتوا يوه شوي ياست؟

بڼاځلي ښوونکي دې درس په ډيره ساده ژبه بيان کړي.

هدف: د الله تعالی له تام اختیار سره اشنایی.

د الله تعالی اراده، اختیار او قدرت مطلق دي يعني الله تعالی هر عمل په بشپړ قدرت، ارادي او اختیار سره عملي کوي او هیڅوک د ده د قدرت، اختیار او ارادي په وړاندې نه شي ودرېدلای او نه یې مانع کېدای شي ځکه الله تعالی یې نیازه ذات دی او د ټول مخلوق حقیقي مالک دی په خپل مخلوق کې هر ډول تصرف کوي، هیڅ ډول اعتراض ورته متوجه کېدای نه شي. هغه حقیقي معبود دی او د دې لایق دی چې خپل بنده ګان د دوی په عملونو باندې مکافات او مجازات کړي.

هو! د الوهیت مفهوم هم دادی چې یوازي او یوازي دغه مقدر او بې نیازه ذات د هر ډول عبادت، ثنا او ستاینې حق لري بل هیڅوک یې نه لري.

د زده کوونکو هڅونې:

- ❖ د الله تعالی د تام اختیار په هکله څر مثالونه بیان کړئ!
- ❖ د الله تعالی د تامې ارادې په هکله یو له بل سره مباحثه وکړئ!

ارزونه:

🇦🇫 زده کوونکي دې د درس محسوس په خپلو ژبو سره ووايي.

بناغلي ښوونکي!

د هدف د ښوونې څخه وروسته زده کوونکو ته د انفرادي مطالعې تر صیبه وکړي او د موضوع په هکله دې ارزښتناکې پوښتنې طرحه کړي.

هدف: د بنده له اختیار لرلو سره اشنایي.

د بنده د اختیار په هکله څه معلومات لری؟

بنده په خپل عمل یعنی د خیر او شر په کولو کې اختیار لري او په خپل عقل سره د خیر او شر تمیز کولای شي ځکه چې الله تعالی د تمیز توان ورکړی چې د خیر لاري ولټوي یا دا چې د شر په لاره ګام اوچت کړي. مثلاً: انسان کولای شي غلا وکړي او یا دا کار په خپل اختیار پرېږدي د شرعي احکامو او عقل له لارې یې هم په دې پوره کړی دی چې د الهي احکامو پیروي او د بنو کارونو کول د انسان د دنیا او آخرت د نجات سبب ګرځي، او د الله تعالی نافرمانی، یعنی بد عملونه کول د انسان د دنیا او آخرت د بدبختی سبب کیږي که چېرې انسان د بدو کارونو لاره غوره کړي مجازات ورکول کیږي، که د توحید او بنو عملونو لاره غوره کړي د الله تعالی لخوا د اجر او ثواب مستحق ګڼل کیږي.

د زده کوونکو هڅونې:

- ❖ زده کوونکي دې د بنو نګي له شرعي څخه وروسته یو ځل دا درس په فردي ډول سره مطالعه کړي.

❖ د بنده د اختیار په هکله دې یو له بل څخه پوښتي وکړي.

ارزونه:

زده کوونکو ته وخت ورکړئ چې د بنده د اختیار په هکله په خپله مثالونه وڅرګند کړي.

هدف: پیغمبر ته د انسان د اړتیا په هکله معلومات ترلاسه کول

مخوک کولای شي چې پیغمبر ته د انسانانو د ضرورت لړلو په هکله خبرې وکړي؟

پوهېږو چې رسول هغه شخص ته وايي چې د الله تعالی له خوا د بشر لارښوونې له پاره را استول شوی وي په انبیاؤ (علیهم السلام) د ایمان، او د هغوی د صفتونو په هکله مو په تېرو ټولګیو کې یو څه معلومات ترلاسه کړي دي اوس په دې برخه کې چې د انبیاؤ (علیهم السلام) را لېونې ته څه ضرورت دی معلومات ترلاسه کوو:

منل شوي ده چې انسان د خپلې عقیدې د اصلاح لپاره داسې شخص ته ضرورت لري چې هغه ته د توحید، او خپل خالق د پېژندنې لارې وروښيي او دا هم ښکاره ده چې کوم وخت انسان د خپل پروردگار په هکله معلومات ندې ترلاسه کړي عقیده یې د انحراف سره مخامخ شوې ده، د بتانو او قبرونو او داسې نورو طبعي شیانو او مخلوقاتو لمانځنه او عبادت یې غوره کړی دی. او دا چې د انسان ژوند ټولنیز دی، ټولنیز ژوند خامخا د یوه قانون غوښتونکی دی چې د هغه په وړانګو کې د خیر لارې ولټول شي او د شر او فساد څخه په امان پاتې شي دا رنگه قانون پرته له دې چې د الله تعالی لخوا د پیغمبر په وسیله انسان ته ورسېږي او تعلیم شي دتصور وړ نه دی.

لنډه دا چې په الله تعالی باندې دایمان لرلو لارې د خپل نفس، کورنۍ په هکله مکلفیتونه یا په بل عبارت توحید، خدای پېژندنه، فردي او اجتماعي مکلفیتونه دا ټول انسان ته د الله تعالی لخوا دانبیاؤ (علیهم السلام) په وسیله رسېدلي دي.

د زده کوونکو هڅونې:

- ❖ زده کوونکي دې د پیغمبرانو دندو په اړه فکر وکړي او بیا دې هر ګروپ په خپله ژبه بیان کړي.
- ❖ د درس د محتوی په هکله دې پوښتني وکړي.

ارزونه:

آیا زده کوونکي د درس حاصل ویلای شي؟

هدف: د انبياء (عليهم السلام) له ځانگړتياوو سره اشنايي.

نبی (پیغمبر) لکه چې له نامه څخه یې معلومېږي هغه شخص دی چې د الله تعالی پیغام د هغه بنده گانو ته رسوي، الله تعالی دا مهمه دنده هغو کسانو ته سپارلي ده چې ټولو خلکو ته یې له توییږ څخه رېښتوني امانت لرونکي وو ، له ورو او لویو گناهونو څخه پاک او معصوم وو، هیڅ کله یې درواغ نه دي وېلي ، د چا په مال یې تېری نه دی کړی د خپلې دندې د اداء کولو په مقابل کې یې اجوره نه ده اخیستې او د هیڅ ظالم په مقابل کې یې د تسلیمی سر نه دی ټیټ کړی.

په دې هم باید پوه شو، چې انبیاء (عليهم السلام) لکه نور انسانان د ټولو طبیعي او بشري اړتیاو لکه خوړلو، څښلو او خوب کولو څخه گټه اخیستله ځکه دوی هم انسانان وو د پیغمبرانو عليهم السلام ستره او اساسي دنده انسانانو ته د ښکيو په لوري بلنه او له بدبو څخه منع کول و.

د زده کوونکو هڅونې:

❖ زده کوونکي دې د درس متن له ځانه سره مطالعه کړي.

❖ زده کوونکي دې دانيواو (عليهم السلام) په ځانگړتياوو او صفتونو کې مباحثه وکړي.

ارزونه:

انبیاء (عليهم السلام) څه صفتونه لري؟

بناغلی ښوونکی دې زده کوونکو ته تو ضیح کړي چې پیغمبران انسانان دي او په دې عقیده لرو چې انسانانو ته د بشر له نوعې څخه انبیاء را استول شوي دي.

لسم لوست

هدف: د محمد (صلي الله عليه وسلم) په رسالت باندې د ايمان له طريقې سره اشنايي.
آيا د خاتم الانبياء د عبارت له معنا، او مفهوم سره اشنايي لری؟

ايمان او عقیده لرو چې محمد ﷺ د الله تعالی بنده او د انبياوو (عليهم السلام) د لړۍ تر ټولو وروستی نبي دی، د محمد (صلي الله عليه وسلم) له بعثت (را ليرني) څخه وروسته بل پيغمبر نه دی را ليرل شوی او نه را ليرل کيږي او د محمد(صلي الله عليه وسلم) نبوت د قيامت تر راتلو پوري دوام لري. عیسی (عليه السلام) به هم چې قيامت ته په نژدې زمانه کې ځمکې ته رابښکته کېږي د اسلام له داعيانو څخه وي او د رسول الله (صلي الله عليه وسلم) ديوه امتي په څېر به دعوت کوي.

عقیده لرو چې د اسلام روښانه دين د ټولو اسماني اديانو څخه کامل دين دی او د دې دين د لمر په راخپلو سره ټول اسماني شريعتونه مسوخ شوي دي او دا دين د انسان له پاره د دنيا او آخرت دنيک بختی، ضامن دی او پيروي ورڅخه د قيامت تر راتلو پوري د انسان په ذمه باندې د الله تعالی لخوا ايښودل شوي ده.

د زده کوونکو هڅونې:

- ❖ د خاتم الأنبياء د عبارت په معنا کې فکر او خبرې وکړئ!
- ❖ د درس په موضوع کې يو له بل څخه پوښتي وکړئ!

ارزونه:

خاتم الأنبياء څه معنی لري؟

بناغلی ښوونکی دې په دې هکله پوره معلومات وراندې کړي.
نرت: زموږ عقیده ده چې عیسی (عليه السلام) قيامت ته په نژدې زمانه کې ځمکې ته رابښکته کېږي او د اسلام لپاره به د محمد(صلي الله عليه وسلم) د يوه امتي په څېر دعوت چلوي.

هدف: د قرآن عظیم الشان په باره کې، کره او لنډ معلومات تر لاسه کول او په زپا کې یې د سمې عقیدې زده کړه.

د قرآنکریم په هکله چې څه معلومات لری؟ هغه وروایاست ؟

عقیده لرو چې قرآن کریم د اسماني کتابونو تر ټولو وروستی کتاب دی، چې په لنډه توګه د ټولو اسماني کتابونو احکام، د علومو مبادې او ټول هغه څه چې انساني ژوند ورته تر قیامته پورې اړتیا لري په کې موجود دی، نو هر هغه څه چې په قرآن کریم کې راغلي دي حق دي. په معتقداتو کې یې د الله تعالی د ذات، وحدانیت او د صفاتو ازلي او ابدې والی، د ملائکو او پیریانو وجود، د انبیاء (صلیهم السلام) د رسالت، د قیامت د ورځې د راتلو، د عملونو د محاسبې، جنت، دوزخ، شفاعت او داسې نورې لارښورنې قطعې او یقینې دي او مونږ په هر یوه باندې په ایمان لرو. مکلف یو او له یوه اعتقادي امر څخه انکار کول په حقیقت کې له ټولو اعتقادي امورو څخه انکار کول دي.

قرآنکریم مونږ ته احکام راوړي، چې ځینې اموريې حلال او ځینې نورې حرام ګڼلې دي. د حلالو حرام ګڼل او د حرامو حلال ګڼل هم له قرآنکریم څخه انکار بلل کېږي، او له احکامو څخه یې سرغړونه ګناه ده دا کتاب (قرآنکریم) له هر ډول تحریف څخه محفوظ دی او د نزول له وخت څخه تراوسه پورې زیات علماء د قرآن د مطالبو او مفاهیمو په زده کړه او څېړنه بوخت دي، او د اداء طرز، حرکات، کلمې، او جملي، یې داسې مسائل شوي دي چې هیڅ ډول تحریف او تغیر نه دی په کې راغلی.

د زده کورنکو مشورتي:

زده کوونکي دي د ښوونکي له شرحي وروسته دوه دوه ټنه په خپلو منځونو کې خبرې وکړي.
زده کوونکي دي په ډولو ویشل شي او د درس د محتوی په باره کې دې خبرې وکړي.

ارزونه:

✚ قرآنکریم څرنگه کتاب دی په دې هکله پوره معلومات ور کوئ!

ښاغلي ښوونکی! درس دسوال او خراب په ډول سره توضح کړئ او نتیجه ورڅخه واخلي!

- ۱- اسلامي احکام په څو ډوله دي؟
- ۲- د اعتقادي اصولو نومونه واخلئ!
- ۳- عملي احکام توضیح کړئ!
- ۴- د الله تعالی د وجود او وحدانیت دلیل بیان کړئ!
- ۵- د الله تعالی ثبوتی او سلبي صفتونه بیان کړئ!
- ۶- د الله تعالی د صفتونو د ازلي او ابدی توب په باره کي پوره توضیح ورکړئ!
- ۷- الله تعالی مطلق مختار دی. په دی هکله معلومات ولیکئ!
- ۸- د بنده د اختیار په هکله معلومات ولیکئ!
- ۹- پیغمبر ته د بشريت د ضرورت په هکله مو چي څه زده وي ويې لیکئ!
- ۱۰- د انبياء(علیهم السلام) په هکله چي له گناه څخه معصوم دي. خپل معلومات ولیکئ!
- ۱۱- د خاتم الانبياء مفهوم بیان کړئ!

دویم فصل فقه لومړۍ برخه

دولسم لوست

د زکات احکام

هدف: د فقهي د تعريف زده کړه.

پوهيرو چې قرآنکریم د الله تعالی کلام او حدیث د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) قول، فعل او تقریر) د یو کار لیدل او پرې چوپ پاتې کېدل) دي. له قرآنکریم او نبوي احادیثو څخه د شرعي حکم اخیستنه د مجتهدینو دنده ده مجتهدینو ته فقهاء وایي نو د فقهي علم هغه علم دی چې له شرعي احکامو څخه بحث کوي کوم چې له قرآنکریم او نبوي احادیثو څخه استنباط شوي وي یا په بل عبارت هغه علم دی چې له فرایضو، واجباتو، سنتو، حلالو، حرامو، حقوقو او ادابو څخه بحث کوي بیا د فقهي علم د خپل ځان، خالق، کورنۍ، ټولني په وړاندې زموږ، حقوق او دندې ټاکلي او د عباداتو احکام یې راته بیان کوي دي. په ټیټو ټولګیو کې مو د اوداسه، لمانځه او روژې احکام زده کړي دي. اوس غواړو د زکات او حج احکام چې هر یو د اسلام له پنځو بناګانو څخه دي په لنډه توګه زده او له ګټو سره یې اشنا شو.

د زده کوونکو هڅونې:
❖ زده کوونکي دې د فقهي د تعريف په هکله مباحثه وکړي.

ارزونه:

ابا زده کوونکو د فقهي مفهوم زده کړی دی او سم یې بیانولی شي؟

بناغلي ښوونکي!

د دې درس محتوی پوره شرح کړئ!

هدف: د زکات له تعريف او گڼيو سره اشنایي.
زکات څه معنی لري؟

تعريف: زکات په لغت کې د پاکۍ په معنا دی.

او په شريعت کې: دټا کلي مال (نصاب) څخه ټاکلیو اشخاصو ته د نيت دلرلو سره د مال يوې ټاکلې برخې ورکولو ته زکات وايي. زکات د اسلام د پيغور بنا ووخڅه يوه بڼه ده او د شرتونو د موجود بيت په وخت کې پر مسلمان باندي فرض کېږي.

زکات د قرآنکریم په آياتونو او نبوي احاديثو سره فرض شوی دی په چا چې فرض وي نو د هغه په نه اداء کولو گڼهگار او له فرضيت څخه يې منکر کافر دی.

زکات سربيره پردي چې د الله تعالی د امر پر ځای کول دي لاندې گڼي هم لري :
۱. د فقيرانو اړتياوي رفع کوي.

۲. د اسلامي وروړولۍ اړيکې پياوړې کوي.

۳. له اړو کسانو څخه دنا اميدۍ احساس لري کوي.

۴. د فساد، غلا او د بل په مال د تجاوز مخ نيوی کوي.

۵. په مال کې خیر او برکت پيدا کوي.

۶. د آخرت اجر او ثواب يې هم لويه گڼه ده.

۷. کومه شېبه چې د مال د لاس ته راوړلو په وخت کې په مال کې پيدا شوي وي له منځه وړي.

د زده کورونکو همغږي:

- ❖ زده کورنکي دې د زکات د تعريف په باره کې خبرې اترې وکړي.
- ❖ د زکات گڼي دې يو له بل څخه وپوښتي.

ارزوني:

د زکات گڼي يوه يوه وړايئ!

آيا زده کورونکو د زکات لغوي او اصطلاحي تعريف زده کړی دی؟

هدف: د زکات د فرضیت د شرطونو پیژندنه.
آیا زکات په هر مسلمان باندې فرض دی؟

زکات د لاندې شرطونو د موجودیت په وخت کې په مسلمان باندې فرض کېږي:

- ۱- اسلام ۲- عقل ۳- بلوغ ۴- حریت (ازادې) ۵- نصاب ۶- د مالک په کامل ملکیت کې په مال پوره یو قمرې کال تیرېدل ۷- مال یې له ضروري اړتیاؤ څخه زیات وي او پرور باندې نه وي.

۸- په دې موده کې د مال څخه د گټې اخیستلو امکان.

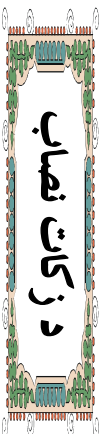
د پورتنيو شرطونو په پام کې نیولو سره زکات په کافر، لیونی واړه هلاک او غلام باندې نه فرض کېږي او هم په هغه چا چې د نصاب مالک نه وي فرض نه دی او هم په هغه مال کې چې پوره یو کال د مالک په ملکیت کې نه وي ورباندې تیر شوی. یاد ا چې نفع (گټه اخیستل) ورڅخه متصوره نه وي؛ زکات نه فرض کېږي. هغه څوک چې زکات ورباندې فرض وي لازمه ده چې د زکات د اداء کولو په وخت کې د زکات د ورکولو نیت وکړي او هغه څوک چې زکات اخلي لازمه نه ده چې په دې پوه وي چې د زکات مال ورته ورکول کېږي.

د زده کوونکو هڅونې:

- ❖ زده کوونکي دې د زکات د فرضیت د شرطونو په هکله خبرې وکړي.
- ❖ زده کوونکي دې وروسته د ښوونکي د توضیح څخه درس په پټه خو له سره مطالعه کړي او په خلاصه توګه دې یو بل ته ووايي.

ارزونه: زده کوونکي دې د زکات د فرضیت د شرطونو نومونه واخلې.

ښاغلی ښوونکی دې زده کوونکو ته په ګوته کړي چې زکات په هغه مال کې فرض دی چې د گټې تصور ورڅخه کېږي که څه هم فعلاً ورباندې ګڼه مرته نه وي بیا په غصب شوي اړبنده مال کې چې کله د اصل مالک لاس ته راشي د تېرې مودې زکات پرې نشته.

هدف: د زکات د نصاب مفهوم او د سپينو زرو د نصاب پيژندنه.

نصاب يعني څه؟

د زکات نصاب هغه معيني اندازې مال ته وايي چې شريعت د زکات د فرضيت لپاره ټاکلی دی نو کله چې مالونه د نوجيت (جنس) په لحاظ متفاوت دي د زکات د فرضيت نصاب يې هم متفاوت دی.

د سپينو زرو نصاب:

د سپينو زرو د نصاب اندازه دوه سوه درهمه ده چې د وزن په لحاظ يو سل او څلوېښت (۱۴۰) مقاله چې د (۵۹۴) گرامه سوه مساوي دی کيږي يعني کله چې يو شخص دوه سوه شرعي درهم چې وزن يې يو سل او څلوېښت مقاله چې د (۵۹۴) گرامه سوه مساوي دی ولري او يو کال دده په ملکيت کې ورباندې تير شي په هغه کې پنځه درهمه يا د هغه قيمت زکات ورکول کيږي او له پورتي نصاب څخه په لږو سپينو زرو کې زکات نشته. کله چې سپين زر له دوه سوه درهمو څخه زيات شي د هرو څلوېښتو درهمو څخه يو درهم زکات لازم دی. د مثال په توگه: له دوه سوه درهمو څخه پنځه درهمه له دوه سوه او څلوېښت درهمو څخه شپږ درهمه زکات ورکول کيږي.

د زده کوونکو هڅونې:

- ❖ زده کوونکي دي په فردي او گروپي توگه د سپينو زرو د نصاب په باره کې خبرې وکړي.
- ❖ د درس دمحورې په هکله دې يو له بل څخه پوښتي وکړي.
- ❖ درس دي په پټه خوله سره مطالعه کړي.

ارزونه:

ايات نصاب مفهوم مو پيژندلی دی؟ ۲ د نقرې (سپينو زرو) د نصاب اندازه څومره ده؟

نوټ: لس شرعي روپۍ مساوي دي له اوو مقالو سره او دوه سوه شرعي روپۍ مساوي دي د يو سل او څلوېښت مقالو سره.

هدف: د سرو زرو د زکات له نصاب سره اشنایی.

د سرو زرو د زکات نصاب شل (۲۰) مثقاله سره زر دي چي د (۸۵) گرامو سره مساوي دي. يعنی که سره زر له شلو مثقالو څخه چي (۸۵) گرامه کيږي کم وي زکات په کي فرض نه دی، او په شل مثقاله سرو زر و کي چي يو کال د مالک په ملکيت کي ورباندې تير شي نيم مثقال (۱۲۵، ۲) گرامه سره زر يا د هغه قيمت زکات دی کله چي سره زر له شلو مثقالو زيات شي په هرو څلورو (۴) مثقالو نو کي دوه قراطه(۱) چي (۲۵۰، ۴) گرامه سره زر زکات دی که چيرې يو شخص سره زر او سپين زر دواړه ولري ولي يو يي هم په يواځي توگه نصاب ته نه رسېږي بايد دواړه قيمت شي دسرو زرو او سپينو زرو هر يو نصاب يي چي پوره کاوه له هغه نصاب څخه د زکات ورکړي.

د زده کوونکو هڅونې:

- ❖ زده کوونکي دې د سرو زرو د نصاب په هکله خبرې وکړي.
- ❖ د کڼو نصاب په هکله مباحثه وکړي!

ارزوني:

د سرو زرو د نصاب اندازه وړانې!

کڼو نصاب يعنې څه؟

ښاغلي ښوونکي دې د کڼو نصاب په هکله پوره معلومات ورکړي.

۱_ يو مثقال د (۲۵، ۴) گرامو څخه عبارت دی، او يو مثقال (۲۰) شل قراطه دی. او يو قراط (۲۵، ۰، ۲۱) گرامه کيږي.

اوه لسم لوست د نغدو پیسو او تجارتي مالونو زکات

هدف: د تجارتي مالونو او نغدو پیسو د نصاب پیژندنه.

د تجارتي مالونو نصاب: په تجارتي مالونو کې چې قیمت یې د سرو یا سپینو زرو د نصاب سره برابر وي زکات فرض دی، همداراز که یو شخص سره زر، سپین زر او تجارتي مالونه ولري او د درې واړو قیمت د سرو یا سپینو زرو نصاب ته ورسیږي زکات په کې فرض دی که چیرې د تجارتي مالونو نصاب د کال په اول او اخر کې تکمیل وي ولې د کال په نیمايي کې د نصاب څخه لږ وي د کال اخر ته اعتبار ورکول کېږي. د نغدو پیسو نصاب: په مروجو نغدو پیسو کې چې د سرو یا سپینو زرو نصاب ته رسېدلې وي زکات فرض دی، نغدې پیسې هم د سرو او سپینو زرو سره جمع کېږي که چیرې یې د سرو او سپینو زرو نصاب پوره کاوه زکات په کې فرض دی. د سرو زرو، سپینو زرو او تجارتي مالونو په زکات ورکولو کې د مروجو پیسو ورکول جواز لري.

د زده کورنکو هڅونې:

❖ زده کونکي دې د درس متن په پټه خوله سره مطالعه کړي.

❖ د درس مطالب دې په خپله ژبه سره ووايي.

ارزونه:

د تجارتي مالونو د زکات حکم بیان کړی؟

نوټ: د کور په وسایلو کې که څه هم د نصاب نه زیات وي زکات نشته.

هدف: د څارويو(حيواناتو) د زکات د نصاب سره اشنایي.

د څارويو (حيواناتو) له جملې څخه يواځې په څلور (۴) ډوله څارويو کې چې د کال زياته برخه په صحرا کې وڅري او ټاکلي نصاب ته ورسېږي زکات په لاندې ډول فرض دی:

- ۱- د اوبسانو نصاب پنځه (۵) څړنده اوبسان دي چې زکات يې يو پسه يا د هغه قيمت دی. له پينځو څخه په کمو او بسانو کې زکات نشته.
- ۲- په ډير شو (۳۰) څړنده غوايانو او مېينو کې زکات يو کلن خوسې يا د هغه قيمت دی او له هغه څخه په کمو کې زکات نشته.
- ۳- په څلو پښتو (۴۰) څړنده پسونو کې زکات يو پسه يا د هغه قيمت دی که تر څلو پښتو لږ وي زکات نه لري.

آسونه خاص نصاب نه لري بلکې هغه آسونه چې په صحرا کې څري نو څښتن يې اختيار لري چې د هر آس څخه يو دينار ورکړي يا دا چې ټول آسونه قيمت کړي او له هرو دوو سو (۲۰۰) درهمو څخه پنځه (۵) درهمه زکات ورکړي.

د زده کوونکو هڅونې:

- ❖ د حيواناتو د نصاب په برخه کې يوله بل سره خبرې وکړئ!
- ❖ د استاد له تشرېح څخه وروسته درس يو ځل له ځان سره مطالعه کړئ!

ارزونې:

- ۱- د څارويو د زکات په باره کې څه معلومات لرئ؟
- ۲- د پسونو نصاب څومره دی؟

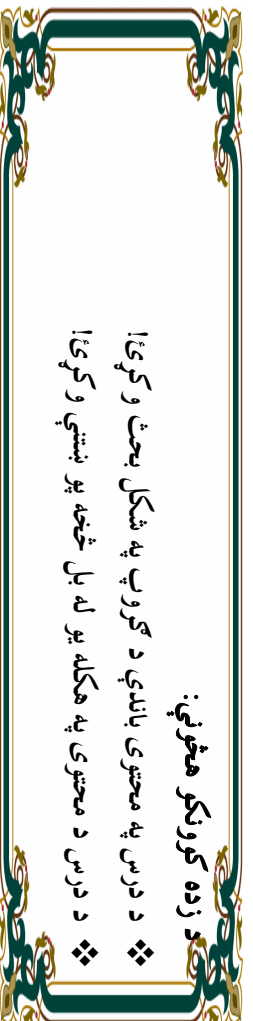
هدف: د ځمکې د حاصلاتو د زکات سره اشنایي.

د ځمکې حاصل داني او مېوي ټاکلی نصاب نه لري همداراز د کال تیریدل په کې شرط نه دي او په لاندې ټول سره یې زکات ورکول کېږي:

۱- که پخپري ځمکه د باران یا جاري اوبو لکه د ویاړو او یا رودونو اوبو خړوبوله نو د ځمکې د حاصل زکات یې عشر (لسمه) برخه ده.

۲- که پخپري ځمکه په ماشین، ارهت او نورو داسې وسیلو چې د انسان یا څاروي تکلیف غواړي اوبه کېږي؛ یا مصرف ته ضرورت لري په هغه کې نصف عشر (یو په شلو) کې زکات لازمیږي.

په دې هم باید پوره شی چې د ځمکې د حاصلاتو په زکات کې د مالک عقل، او بلوغ شرط نه دی بلکې د صغیر او لیوني څخه هم اخیستل کېږي که پخپري د ځمکې څښتن مسلمان نه وي اسلامي دولت دنده لري چې د ځمکې په کافر څښتن باندې خراج کېږدي. خراج هغه ټاکلی حق دی چې اسلامي دولت یې د هغې ځمکې د حاصل څخه اخلي چې مالک یې مسلمان نه وي او اسلامي دولت داهم حق لري چې په هغو ځمکو چې څښتن یې نه کړي خراج وټاکي.

بښاغلي ښوونکی! زده کورونکي باید پوره شي چې عشر او زکات عبادت دی او کافر د عبادت اهل نه دی بناءً د هغو کافرانو د ځمکو په حاصلاتو کې چې په اسلامي هیواد کې اوسېږي خراج پهني مالیه ده.

هدف: د زکات د ورکولو د ځایونو پېژندنه.
د زکات مال په کومو ځایونو کې مصرفېږي؟

د زکات مال په لاندې ځایونو کې مصرفېږي:

۱. فقيران: يعنې هغه کسان چې د هغوی ټول مال د هغوی له اصلي ضرورته پرته يوه نصاب ته هم نه رسېږي.
۲. مساکين: هغه خلک دي چې هيڅ شې نه لري ..
۳. عاملين: هغه اشخاص چې اسلامي دولت د زکات راټولولو لپاره ټاکلي وي، او نور معاش ونه لري.
۴. مؤلفه القلوب: هغه خلک دي چې له اسلام سره د دوي د مینې پيدا کېدل مطالب وي.
۵. مريان: (غلامان) هغه کسان دي چې دخپلې ازادۍ د لاس ته راوړلو لپاره مسال ته ضرورت لري.
۶. پوروري (قرضداران): هغه کسان دي چې لاس ته راوړنه يې د قرض څخه لږه وي او د قرض (پور) لپاره کوم مالي مدرک نه لري.
۷. ابن سبيل: هغه مسافر چې مال ونه لري او يا يې خپل مال ته لاس نه رسېږي .
۸. في سبيل الله: هغه خلک دي چې د الله په لاره کې دي لکه مجاهدين او يا د ديني علومو زده کوونکي چې مرستي ته اړتيا لري.

د زده کوونکو هڅونې:

- ❖ زده کوونکي دې لوست د ښوونکي له توضیح څخه وروسته په پته خو له مطالعه کړي
- ❖ زده کوونکي دې د لوست د محتوی په هکله خبرې وکړي.

ارزونه:

آيا زده کوونکو د زکات د مصرف ځایونه پېژندلای دي؟

بساغلی ښوونکی دې زده کوونکو ته وښايي چې اسلامي شريعت دولت ته حق ورکړی دی چې د خلکو څخه زکات راټول کړي او په خپلو شرعي مواردو کې يې په مصرف ورسوي. د دولت له خوا چې د زکات د ټولولو له پاره کوم کسان ګمارل کېږي عاملين ورته وايي. همدارنگه زده کوونکو ته دا واضع کړی چې د زکات په مال کې د اخيستونکي قبض (اخيسته) لازمه ده نو د زکات له ماله د مړي لپاره کفن نه شي کولی؛ مسجد پرې نه شي جوړولی؛ او څه پرې نه شي کېدلی.
همدا راز خپل پلار، زوی، نيکه، لمسي، خپل مېړه، يا ميرمنې ته د زکات ورکول روا نه دي، او د غني شخص نابالغه اولاد او بني هاشمو ته هم د زکات ورکول جواز نه لري.

- ۱- زکات په لغت او اصطلاح کي تعريف کړئ!
- ۲- د زکات گڼي بيان کړئ!
- ۳- د زکات نصاب تعريف کړئ!
- ۴- د سرو او سپینوزرو د زکات د نصاب په هکله معلومات را کړئ!
- ۵- کله چي سره او سپین زر دواړه يو ځای يره نصاب ته ورسيږي حکم يي څه دی؟
- ۶- د نغلو پیسو او تجارتي مالونو زکات څرنگه ادا کيږي معلومات را کړئ!
- ۷- د څارويو د زکات په هکله لنډه معلومات وليکئ!
- ۸- د آسونو د زکات په هکله لنډه معلومات وليکئ!
- ۹- د ځمکي د حاصل زکات د نورو مالونو سره څه توپير لري بيان يي کړئ!
- ۱۰- د زکات د ورکولو مستحقې ډلې کومې دي نومونه يي واخلي!

دويمه برخه عبادات

يو وېشتم لوست

هدف: د حج تعريف او حکم پېژندنه.

د حج تعريف:

حج په لغت کې د قصد کولو په معنا دی. او په اصطلاح کې دالله تعالی کور (بیت الله الحرام) ته د ځانگړو مناسکو د اداء کولو لپاره په ټاکلی وخت کې قصد کولو ته حج وايي. د حج حکم: حج داسلام دسپېڅلي دين پنځمه بنا ده. چې په ټول عمر کې يو ځل د هغه مسلمان په ذمه چې د کور د نفقي پرته بیت الله ته د تگ او را تگ توان ولري فرض کېږي.

د حج د فرضيت دليلونه:

حج د قرآن عظيم الشان په آيتونو، نبوي احاديثو، د امت د علماو په اجماع سره فرض شوی. په هغه چا چې حج فرض شي او قصداً يې ترک کړي د لويې گناه مرتکب گڼل کېږي. همدارنگه پرته له عذر څخه يې وروسته والی هم گناه بلل شوي ده. دا عبادت زيات ثواب لري لکه چې په يوه مبارک حديث کې را غلي دي (شوک چې يواځې د الله تعالی د رضا لپاره حج وکړي، په هغه کې د جگړې او فسق مرتکب نه شي نو له حج څخه په راستنيدو به له گناه څخه داسې پاک شي لکه په کومه ورځ چې دی له مور څخه زېږيدلی وي).

د زده کوونکو هڅونې:

- ❖ د حج د تعريف او حکم په هکله دې يو له بل سره مباحثه وکړي.
- ❖ د حج دثواب په هکله دې په فردي او گروپي توگه خبرې وکړي.

بناغلی ښوونکی دې د حج د مزاياو په هکله زده کوونکو ته پوره معلومات ورکړي.

دوه وېشتم لوست

د حج شرتونه

هدف: د حج د شرتونو پېژندنه.

ايا د حج له شرتونو سره اشنايی لری؟

حج دوه ډوله شرتونه لري: د فرضيت شرتونه او د اداء شرتونه.

الف: د فرضيت شرتونه: هغه شرتونه دي چي د هغو له تحقق څخه پرته حج د مؤمن په ډمه نه فرض کيږي لکه : اسلام ، عقل ، بلوغ ، حریت(ازادي) ، مالي استطاعت(ثوان) ، د لاري امن ، له بنسټي سره د صالح محرم موجود والی او جوړوالی . د پورتنیو شرتونو په پام کې نیولو سره حج په کافر ، لیوني ، ماشوم ، غلام ، فقیر او مسکین نه فرض کيږي.

ب: د اداء شرتونه:

د حج د اداء لپاره دوه شرتونه لازم دي.

۱- وخت بهنې د حج د اداکولو وخت.

۲- احرام تول.

د زده کوونکو هڅونې:

❖ زده کوونکي دې د حج دشرتونوپه هکله مذاکره وکړي.

❖ دحج د اداء د شرتونو په هکله دې په فردي او ګروپي توګه مباحثه وکړي.

ارزونه:

❖ زده کوونکي دې د حج د فرضيت دشرتونو نومونه واحلي او ودې وايي چي د فرضيت او د اداء شرتونه څه توپير لري؟

هدف: د حج د فرضو او واجباتو پیژندنه.

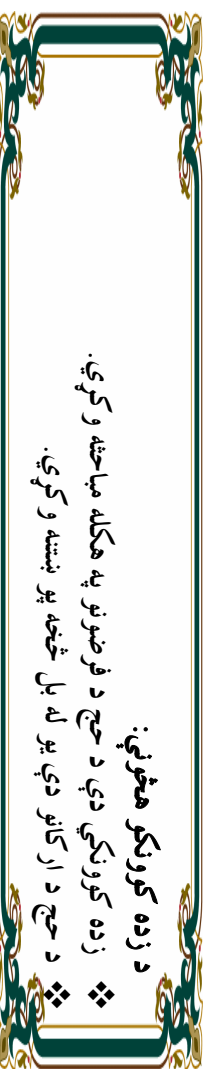
آیا کولی شئ د حج د فرضونو نومونه واخلئ؟

په حج کي دري عملونه فرض دي:

- ۱- احرام تړل په تلبیه وپلو سره.
  - ۲- په عرفات باندې دریدل (په ځانگړي وخت کي)
  - ۳- د زیارت طواف (افاضي طواف)
- په دی باید پوه شئ چې احرام د حج له فرضي شرطونو څخه دی او په عرفات باندي وقوف(دریدل) د حج رکن دی او وخت یې د ذوالحجې د نهمې ورځې د لمر له زوال څخه د اختر د ورځې تر صبح صادق (ریښتني سبا) پوري دی. او د زیارت طواف هم د حج رکن دی او وخت یې د اختر د ورځې له ریښتني سبا څخه د اختر د درېمي ورځې تر پایه پوري دی.

د حج واجبات:

- په حج کي واجب عملونه هغه دي چې په ترک کولو (نه کولو) سره یې د م (د څاروي حلالول) په حاجي لا زمیږي او په لاندې ډول دي:
۱. له میقات (معین ځای) څخه د احرام تړل.
  ۲. د لمر تر لویدلو پوري په عرفات دریدل.
  ۳. په مزدلفه کي وقوف.
  ۴. د صفا او مروا په منځ کي سعي (منډه)کول.
  ۵. د جمر و ویشتل.
  ۶. سر خړیيل یا وینښتان کمول.
  ۷. د وداع طواف کول. ۸- قرباني (د شکر دم) ۹- د عرفي شپه په منی کي تیرول.

ارزونه: آیا د حج فرضونه مو پیژندلي دي؟

ښاغلی ښورنکی دې د میقاتونو په باره کي زده کورنکو ته مفصل معلومات ورکړي او ورنه ودې وایي چې میقاتونه هغه معین ځایونه دي چې د بیت الله په شاوخوا کي د احرام تړلو له پاره پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) ښودلي دي.

خلير و پښتم لوست

هدف: د احرام له تعريف او ترتيب سره اشنايي.
احرام څه شی دی؟
احرام د څه له پاره دی؟

د حج يا عمري نيت کولو ته احرام وايي
د احرام ترتيب:

- 1- غسل دي وکړي، که غسل ونه کړي اودس دي وکړي .
- 2- دوه سپينې جامې (لنگ او خادر) د واغوندي نوي وي او که پرېمېنخل شوي خوچې گڼل شوي نه وي .
- 3- خوشبو يې دي استعمال کړي.

د دوه رکعته لمونځ د اداء کولو څخه وروسته که چيرې يوازي د حج اراده يې کړي وي داسې نيت دي وکړي: خدايه! (ما د حج د اداء کولو اراده کړې ده ته يې ما ته اسانه وگرځوي او له ما څخه يې قبول کړي) او ودي وايي: "لبيک بحج اللهم لبيک" او که چيرې د حج او عمري دواړو اراده يې کړې وي داسې نيت به کوي: يا الله! زه د حج او عمري اراده لرم ما ته يې اسان کړې او دواړه له ما څخه قبول کړي. او ودي وايي: ((لبيک بحج وعمرة اللهم لبيک)).

او که چيرې يې يواځې د عمري د ادا کولو اراده کړې وي داسې نيت دي وکړي: "خدايه! زه د عمري د ادا کولو اراده لرم نو ماته يې اسانه کړي او له ما څخه يې قبوله کړي، او ودي وايي: (لبيک بعمره اللهم لبيک)

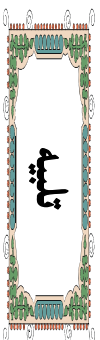
د زده کورنکو همخوښي:

زده کورنکي دي د ښوونکي له توضيح وروسته د درس متن په پټه خوله مطالعه کړي.
د درس په محتوي کې دي يوډبل سره خبرې وکړي.

ارزونه:

ايا زده کورنکو احرام زده کړی دی؟

ښاغلي ښوونکی! درس د سوال او جواب په توگه تکرار کړئ او نتيجه ورڅخه واخلئ.

هدف: د تلبیه په هکله معلومات او د هغې زده کول

له احرام او دوه رکعتو لمونځ کولو څخه وروسته دې تلبیه ووايي د تلبیه په ويلو سره احرام تکميلېږي نو بايد داحرام له ممنوعاتو څخه پر هيز وکړي.

تلبیه داده:

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ.
ای الله! په عبادت ولاړېم تاته په عبادت ولاړېم تاته، نشته شریک تا لره په عبادت ولاړېم تا ته ثنا او صفت تا لره ده او نعمتونه ستا لخوا دي او پاچاهي له تاسره ده نشته هیڅ شریک تا لره. وروسته د تلبیه د ويلو دې په محمد صلی الله علیه وسلم باندې درود ووايي او وروسته له دې څخه دې په هره ناسته او ولاړه کې تلبیه وایي.

د زده کورنکو هڅونې:

- ❖ زده کونکي دې د تلبیه کلمې بیلې بیلې ووايي.
- ❖ زده کونکي دې د تلبیه د مفهوم په هکله یو له بل څخه پوښتي وکړي.

ارزونه:

ایا کولی شی د تلبیه محنتی په خلاصه ډول ووايي؟

بناغلي ښوونکي! په فعالیت کې د زده کورنکو سره مرسته وکړئ.

هدف: د هغو عملونو پېژندنه چې وروسته له احرام څخه يې کول روانه دي.

۱. د هغه عمل سرته رسول چې د شرعي له مخې گناه وي.
۲. جنګ کول، او داسې کلمې په خوله راوړل چې د مخاطب د څپکان سبب کېږي.
۳. بېکار کول او بېکاري ته د بېکار لار بنسرونه کول.
۴. نارينه ته د گڼلول شويو جامو اغوستل.
۵. د خو شويې استعمالول.
۶. نارينه ته د سر پټول.
۷. د بوټو په پښو کول چې بښگري پټ کړي.
۸. د وينتانو غوڅول يا له بيخه ايستل.
۹. د نوکانو پرې کول.
۱۰. په خو شويې سره د سر، زيرې او ځان پرېمخل. (غسل کول او د ځان مېمخل د صابون له استعماله پرته روا دي).
۱۱. د رنگه جامو اغوستل.
۱۲. جنسي مقاربت او هغه څه چې د مقاربت حکم لري.

د زده کوونکو هڅونې:

- ❖ زده کوونکي دي په پورتنيو شيانو کې مباحنه وکړي.
- ❖ د احرام حالت دي په ژبه بيان او بيا دي تمثيل کړي.

ارزونه:

ايا کولی شئ په احرام کې د ناروا اعمالو نومونه واخلئ؟

بياغلی ښوونکي اد احرام حالت زده کوونکو ته عملاً وښيي!

د حج ډولونه

هدف: د حج د ډولونو سره اشنایي.

حج په څو ډوله دی؟

حج په درې ډوله دی:

الف : افراد حج. ب: تمتع حج. ج: قران حج.

څوک چې حج کوي اختيار لري چه له دې درې ډوله حج څخه د يوه ډول حج نیت وکړي.

الف_ افرادحج: افراد د يواځي توب په معنا دی. افراد حج هغه دی چې مساجي

يواځي د حج د اداء کولو احرام (نیت) وکړي

ب_ تمتع حج: تمتع د گټې اخيستنې په معنادی. او تمتع حج هغه دی چې حاجي

په بيل بيل احرام سره عمره او حج دواړه اداء کړي .

ج: قران حج: قران د يو ځای کولو (پيرستون) په معنا دی او قران هغه حج دی

چې حاجي د حج او عمري دواړو نیت په يوه احرام کې وکړي په دې صورت کې حاجي

د عمري له اداء کولو څخه وروسته ځان نه شي حالولای پس څرنگه چې په دې حج کې

تکليف زيات دی اجر يې هم خورا دروند دی.

د زده کوونکو هڅونې:

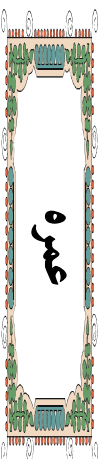
❖ زده کوونکي دې د درس متن په پټه خوله مطالعه کړي.

❖ د درس په محسوسې کې دې يو له بل څخه يو بنسټي وکړي.

ارزونه:

حج په څو ډوله دی او د تمتع او قران حج څه توپير لري ؟ بيان يې کړئ!

ښاغلي ښوونکی!دحج دوه ډولونه بيل بيل په ساده ژبه بيان کړئ!

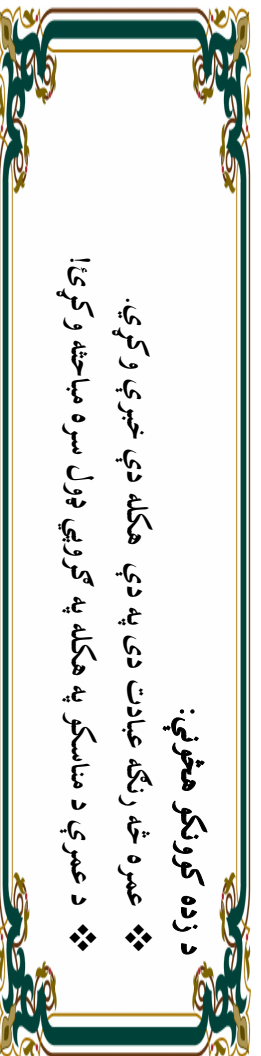

هدف: د عمرې له احکامو سره اشنایي.

عمره څه ډول عبادت دی د اداء طریقه یې څه ډول ده او په کوم ځای کې اداء کېږي؟

عمره هغه عبادت دی چې په بیت الله الحرام کې اداء کېږي او څلور مناسک لري.

- ۱- احرام: احرام په عمره کې شړ ط دی.
  - ۲- طواف: طواف دصمري رکن دی.
  - ۳- د صفا او مروا تر منځ سعې کول واجب دي.
  - ۴- وروسته له سعې څخه د سر خړل، یا لټول هم واجب دي.
- عمره په ټول عمر کې یوځل سنت ده، حتی د ځینو علماوو په نزد واجب ده. په دی باید پوره شی چې د عمرې احرام د حج د احرام په څیر دی نو که له چا څخه د عمرې په احرام کې داسې عمل صادر شي چې د حج په احرام کې د څاروي حلالول لازمي په عمره کې هم د دم (حلالې) د لازمیدو موجب کېږي.
- د حج او عمرې توپیر دا دی چې حج په ټاکلي وخت کې ادا کېږي ولې عمره ټول کال اداء کېدای شي یواځې د عرفې او له عرفې څخه وروسته په نورو څلورو ورځو کې د عمرې ادا کول مکروه دي.

د عمرې ترتیب په خپله ژبه ووايي!

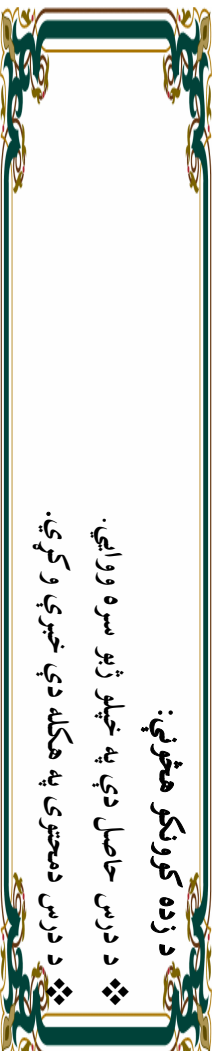
بناغلی بسرونکیا دا درس په یو داسې مقدمې باندې چې د درس د مدخل حیثیت ولري پیل کړی! ترتیب: عمره په لغت کې د ملاقات په معناده.

هدف: د حج د هغو احکامو پېژندنه چې په بڼغينو و پورې خاص دي.

د حج زيات احکام نارينه او بڼغينه په يوه ډول سره ادا کوي ولي په ځينې ځايونو کې بڼغينه احکام نسبت نارينه و ته څه توپير لري چې په هغو کې د بڼغيت رعايت شوی دی او هغه دا دي:

- ۱- بڼغې ته د گڼل شويو جامو اغو ستل روا دي.
- ۲- بڼغې ته لازمه ده چې په احرام کې خپل سرپټ کړي.
- ۳- په لوړ اواز سره بايد تلبيه ونه وايي.
- ۴- بڼغې سر نه خړبي بلکې يوازې د وينستانو سر ونه اخلي.
- ۵- په طواف کې د اوبو له خوځولو څخه ډډه کوي يوازې په صفا او مروا کې د سعي کولو په وخت کې نشو نښو ته لاس په خپل تګ کې څه چټکيا راوړي.

ارزونه:

ايا زده کوونکي د درس په محتوي باندې پوه شوي دي؟

بناغلي ښوونکي اد حج د احکامو د تدريس په وخت کې ستاسې پوره معلومات او مطالعه حتمي ده.

ههدف: د نبوي مسجد ارزښت پېژندنه او د پيغمبر صلی الله عليه وسلم د قبر د زيارت کولو آداب زده کول.

مدینه منوره د رسول الله صلی الله عليه وسلم د هجرت کور دی، د مدینې منورې اوسیدونکي انصار او هلته ورغلي مسلمانان مهاجر بلل کېږي.

کله چې رسول الله صلی الله عليه وسلم مدینې منورې ته مهاجر شو، له هر څه نه وړاندې یې مسجد آباد کړ چې په (مسجد النبوي) باندې یادېږی.

رسول الله صلی الله عليه وسلم د مسجد النبوي، مدینې منورې او انصارو ډېر فضایل بیان کړي دي. په یو حدیث کې هغه مبارک وېلي دي: زما په مسجد کې یو لمونځ له مسجد حرام پرته نورو مسجدونو کې لمانځه باندې زر برابره خوره دی.

د رسول الله صلی الله عليه وسلم قبر هم د مسجد النبوي په منځ کې راغلی دی. رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمایلي: زما د منبر او کور تر منځ ځای د جنت له باغچو څخه یوه باغچه ده.

د پيغمبر صلی الله عليه وسلم د قبر تر څنګ د مسلمانانو د لومړي او دوهم خليفه ابوبکر صدیق او عمر فاروق رضي الله عنهما قبرونه دي. د همدې له پاره مسلمانان مکې معظمې ته له رسېدو مخکې او یا کله چې په مکه معظمه کې د حج مراسم پای ته ورسوي د نبوي مسجد د زيارت له پاره مدینې منورې ته ځي. په نبوي مسجد کې له لمانځه وروسته د رسول الله صلی الله عليه وسلم، ابوبکر صدیق او عمر فاروق رضي الله عنهما قبرونو ته هم ځي او مستون زيارت کوي.

پر دې برسیره په مدینه منوره کې د قباء مسجد، ذوالقباثلین مسجد، د احد غر، د خندق د غزا ځای او داسې نور تاريخي ځایونه هم شته، چې په لیدو یې ایمانو ته تازه کېږي. د هر مسلمان په زړه کې مدینه منوره د مکې معظمې په څیر ځای لري او تل یې لېدلو ته لېوال وي.

د زده کورنکو هڅونې:

زده کورنکي دې په مدینه منوره کې د اسلام د تاريخي ځایونو په اړه یو له بل څخه پوښتي وکړي

ارزونه: د مسجد النبوي فضيلتونو وړياست ۱

يادونه: کله چې رسول الله صلی الله عليه وسلم وفات شو نو د خپل کور د عايشې بې بي په کورنه کې خاورو ته وسپارل شو، بيا وروسته مسجد پراخه کړی شو او د پيغمبر صلی الله عليه وسلم کور هم پکې راغی، نو اوسنی قبر د هغه مبارک پخوانی کور او د عايشې بې بي کورته ده.

- ۱- حج تعريف ڪريءَ!
- ۲- له حج ڇڻهه د انڪار ڪونڪي حڪم بيان ڪريءَ!
- ۳- د حج شرطونه تو صريح ڪريءَ!
- ۴- د حج واجبات بيان ڪريءَ!
- ۵- د حج فرضونه بيان ڪريءَ!
- ۶- احرام تعريف ڪريءَ!
- ۷- د احرام ڌڙنگڙالي بيان ڪريءَ!
- ۸- هغه عملونه چي په احرام ڪي جواز نه لري بيان ڪريءَ!
- ۹- د حج ڇولونه ورائيءَ!
- ۱۰- آيا په حج ڪي د بنسٽيه حاجتي لپاره خاص احڪام ڏينه بيان بي ڪريءَ!
- ۱۱- د محمد (ص) د قبر زيارت ڪولو په هڪله مو خيل معلومات وليڪيءَ!
- ۱۲- عمره تعريف ڪريءَ!

درېم فصل

يو ډېر شلم لوست

اخلاق

هدف: زده کورنکي د اخلاقو په معنا پوهول او په دې هکله يو عام نظر ورکول.

اخلاق يعني څه؟ ښه خوږيو نه کوم دي او بد خوږيو نه څه ته وايي؟

په تېرو ټولگيو کې مو ځينې موضوعگانې د اخلاقو په هکله په هکله ولو سستې دهغوی څخه مو د اسلامي سلوک (کورور) په باره کې څه معلومات لکه: (د اسلام ادبونه، د مور او پلار، ښوونکي، مشرانو، خپلوانو او ګاونډيانو حقونه، دروغيا ارزښت، د بدو عادتونو څخه ځان ساتنه او داسې نور تر لاسه کول اوس غواړو لومړی د اخلاقو په هکله له يوه عام نظر سره اشنا شو تر څو د نويو درسونو لپاره مو اساس او بنياد وګرځي او بيا ځينې اخلاقي موضوعگانې تر بحث لاندې و نيسو:

اخلاق يعني څه؟

اخلاق: (په انساني نفس کې هغه فطري (طبيعي) قوه ده چې په ډير ه اسانۍ سره ښه يا بد عملونه ورڅخه صادريږي) که ښه عملونه ورڅخه صادر شي د ښو اخلاقو او که بد عملونه ورڅخه صادر شي د بد خورۍ په نامه يادېږي د محمد صلي الله عليه وسلم په يوه حديث کې ګناهونو ته ناوړه اخلاق (بدخوږيو نه) ويل شوي دي او ورڅخه معلومېږي چې د انسان په فطرت (طبعيت) کې دا توان شته چې ښه عملونه يا بد عملونه وکړي. اسلامي شريعت دا څرګنده کړې ده چې د اسلامي فريضو اداکول، اوله ګناهونو څخه ځان ساتل انسان په ښو خوږيو نه عادت کوي.

همداراز له الله تعالی څخه ويره لرل د ښو خوږيو نه اساس ګڼل شوی دی نو ډيره مسلمان غوره او ښه اخلاق دا دي چې د الله تعالی څخه ويره ولري، د هغه د احکامو پيروي وکړي او له ګناهونو څخه ځان وساتي. ځکه کوم مسلمان چې د الله تعالی د فريضو په اداکولو، له ګناهونو څخه په ځان ساتنه بريالی شي نو ښه خوږيو نه لکه، حلم، تواضع، صله رحمي، د مسؤليت احساس، محبت، شجاعت، سخاوت او نور په کې وده کوي او شخصيت يې له بدو خوږيو نه لکه: ګټه، دښمني، بخل، غيبت، خيانت، حرص او داسې نورو څخه خوندي پاتې کېږي.

د زده کورنکو هڅونې:

زده کورنکي دې د درس د محتوی په هکله يو له بل څخه پوښتنې وکړي.

زده کورنکي دې دښو خوږيو نه داساس په هکله خبرې وکړي.

ارزونه: د اسلام په سپېڅلي دين کې ښه خوږيو نه کوم دي؟

هدف: د زره د پاکوالي د کتو سره اشنایي.

پوهیږو چې مومڼ دنده لرو چې په الله تعالی ایمان ولرو او دایمان هدف مو دادی چې باید مومڼو زړونه یواځې په یوه الله تعالی پورې تړلي وي او اراده او عمل مو دالله تعالی له امرونو سره موافق وي همداراز په ټولو عبادتونو کې مومڼو د زره د پاکوالي اثر پیوت دی. د مثال په توګه لمونځ د الله تعالی څخه د ویرې خوی په مومڼو کې زیاتوي، نو مومڼو له بدو او بې حیا کارونو څخه منع کوي، زکات مومڼو زړونه له حرص، بخل او بې رحمۍ څخه پاک ساتي؛ روژه په مومڼو کې د حلم او حوصلې خوی پیاوړي کوي؛ او د فقیرانو له حال څخه مو خبروي. لنډه دا چې اسلامي عقیده او عبادتونه هر یو مومڼو د زړونو په پاک ساتلو کې اثر لري او دا مومڼو اسلامي او انساني دنده (وظیفه) ده چې الله تعالی په یووالي سره وپیشنو؛ او امرونه یې پر ځای کړو ترڅو مومڼو باطني شخصیت پاک او پیاوړی شي او د رواني (روحي) ناروغیو څخه خوندي شو همدا راز له اخلاقي ناروغیو او لکه کبر، بخل، حرص، حسد، خیانت او داسې نورو څخه مو زړونه پاک او خوندي وي، په یوه مبارک حدیث کې راغلي دي (په بدن کې د غوښتي یوه ټوټه ده که هغه اصلاح شي نو ټول بدن به اصلاح وي او که فاسده شي نو ټول بدن ورڅخه فاسدیږي او دا ټوټه زره دی) نو باید زړونه او ذهنونه موله بدو فکرونو او خوښو څخه پاک وي ترڅو مو عملونه اصلاح شي.

د زده کړونکو هڅونې:

❖ زده کونکي دې درس په پټه خوله مطالعه کړي.

❖ د درس د محتوی په هکله دی یو له بل څخه پوښتي وکړي.

ارزونه:

🇦🇫 په الله تعالی باندې ایمان، او عبادتونه د کرمي موخې لپاره په مومڼو فرض دي او څه گټې لري؟

هدف: د ټولنوسۍ د افرادو د حقونو پېژندنه.

د ټولني دغړيو حقوق څوک بيانولی شي؟

د ټولني د غړيو حقوق په دوه بيلا بيلو ډولونو ويشو او تر څېړني لاندې يې نيسو:

الف: د مسلمانانو حقوق.

ب: د ټولني د نورو غړيو حقوق.

هر مسلمان په بل مسلمان باندې ځيني ځانگړي حقوق لري. دا حقوق د خپلوی (قربت) په اصل نه دي ولاړ بلکې د دې حقونو د اثبات لپاره يواځې د دين يوالی کفايت کوي، ځکه چې په مسلمان خپل دين گران دی نو د خپل دين خاوندان هم بايد ورباندې گران وي او د هغوی خوشحالي او سوکالي خپله سوکالي وگيسي، د هغوی غم او خپگان خپل غم او خپگان وبولي. مسلمان چې کوم شی د خپل ځان لپاره بڼه گڼی د خپل مسلمان ورور لپاره د هم وغواړي. او څه چې ځان ته نه خوښوي، د بل مسلمان لپاره يې هم نه خوښوي.

دا خصلت د مسلمان لپاره د ايمان لويه نښانه گڼل شوې ده په يوه مبارک حديث

کې راغلي دي چې يو مسلمان په بل مسلمان باندې حقونه لري چې ځيني يې دا دي.

۱- يو له بل سره نيکي کول.

۲- د گټهگار لپاره د الله تعالی هدايت او مغفرت غوښتل.

۳- هغه څوک چې له تا سره يې بد کړي وي ور سره بڼه کول.

۴- د يو مسلمان د بل مسلمان سره مينه لرل.

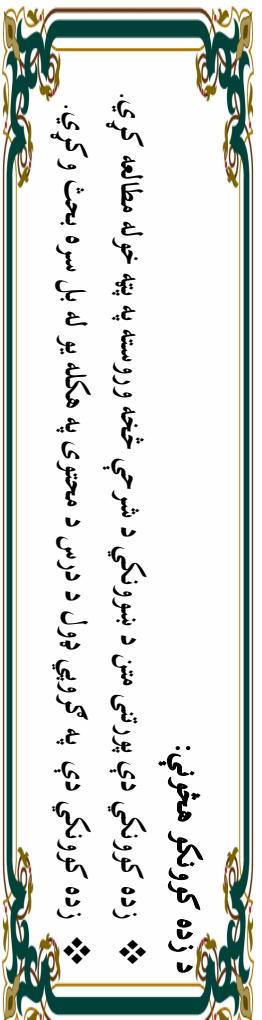
۵- د محتاج سره مرسته کول.

۶- د مشر مسلمان درناوی کول.

- ۷- په کشر مسلمان باندې شفقت کول.
- ۸- له خپل بل مسلمان وروړ سره خیانت نه کول.
- ۹- بل مسلمان وروړ په بده نه یادول.
- ۱۰- دبل مسلمان غیبت نه کول.
- ۱۱- په بل مسلمان باندې بد گمانې نه کول.
- ۱۲- په غم او بنادۍ کې دبل مسلمان سره ځان شریک کول.
- ۱۳- مسلمانان جنگ ته نه هڅول بلکې تر منځ یې سوله غوښتل.

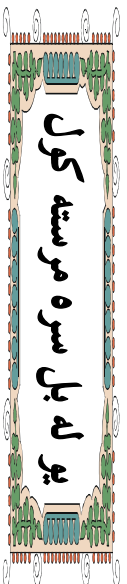
ب: د ټولني د نورو افرادو حقوق:

- مسلمان دیني او عقیدوي دنده لري چې د ټولني د ټولو غړيو سره که څه هم اسلامي عقیده ونه لري لاندې امرونه مراعات کړي.
- ۱- د دوی سره په معامله کې خیانت نه کول.
  - ۲- په عدلي قضیایاوو کې ورسره عدالت کول.
  - ۳- په مال او ناموس یې تیری نه کول.
  - ۴- د دوی په عقیدوي امرو باندې چې د اسلامي شریعت سپکاوی په کې نه وي تیری نه کول.
  - ۵- د دوی سره به داسې کړنه کېږي چې د اسلامي شریعت سره مخالفت په کې نه وي.

ښاغلي ښوونکي ۱

زده کوونکو ته دنده ورکړې چې په ټولگي کې دې د پورتنیو حقونو په هکله د خپلې پوښې سره سم خبرې وکړي.

هدف: د مرستې سره مینه پیدا کول.

مرسته څه ته وايي؟ مرسته کول څه کوي لري؟ مونږ یو د بل سره ولي مرسته کوو؟

یوه هیرو چې د مسلمانانو ټولنه لکه یو جسد داسې ګڼل شوي ده. او افراطي د جسد د غړیو حیثیت لري کله چې یو غړی درد من شي ټول ځان ورسره نا ارامه کيږي. نو مسلمانان په ټولنه کې په غم او ښادی کې سره شریک دي او دنده لري چې خپل ځان د ټولني د افرادو په غم او خو شحالی کې شریک وګڼي. د ټولني د محتاج فرد سره مرسته وکړي، که چیرې د مرستې کولو توان نه لري نو د هغه په درد کې دې ځان شریک وبولي او په ډیرو خبرو دي ورته تسلي ورکړي او په دې د پوه کړي چې د مسلمانانو درد شریک دی. هغه مسلمان چې نورو ته یې د مرستې لاس اوږد کړی وي الله تعالی دده مرستندوی دی دا مطلب په لاندې مبارک، حدیث کې بیان شوی دی (تر څو چې یو مسلمان د بل مسلمان ورور په مرسته کې وي الله تعالی د هغه مرستندوی دی).

قرآن عظیم لارښوونه کړې ده چې (هره نیکي لس چنده ثواب او اجر لري) نو د مرستې کولو ثواب لږ تر لږه لس چنده دی. دا د یوه مسلمان نیک بختي بلل کيږي چې د نورو مرستې ته یې لاس اوږد نه وي او له نورو سره په مرسته کولو لګیایوي.

د زده کوونکو هڅونې:

- ❖ زده کوونکي دې د درس متن پوره مطالعه کړي بیا دې د هغه مطلب ووايي.
- ❖ زده کوونکي دې د مسلمانانو وروڼو د مرستې په هکله یو، یو مثال ووايي.

ښاغلی ښوونکی! د درس محتوی په ډیرو ساده ژبه سره شرحه کړئ! او د زده کوونکو څخه وغواړئ! چې په دې هکله خپل نظرونه څرګند کړي او تا سې په اصلاح کې ورسره مرسته وکړئ!

پنځه دېرشم لوست

هدف : په اسلام کې د مساوات د اهمیت پېژندنه.
مساوات یعنی څه ؟ د مساوات ارزښت څه دی ؟

مساوات د برابری- په معنای.

په اسلام کې ټول انسانان د هر قوم، نژاد رنگ او هر ځای چې وي په اسلامي او انساني حقوقو کې سره برابر دي.

وايي: د مخزوم د قبيلې يوې ښځې غلام کړې وه. د شريعت په حکم د هغې لاس پرې کول وو، خو ځينو اصحابو داسې فکر کاوه چې که د دې ښځې لاس د غلام په وجه پرې شي دا قبيله به دا کار د ځان لپاره ډير شرم او رسوايي وگني او زياته به خفه شي له بلې خوا محمد صلی الله عليه وسلم د دې قبيلې سره خپلوي لري نوښه به دا وي چې د محمد صلی الله عليه وسلم په وړاندې يې شفاعت وشي ښايي په هغې باندې حد جاري نه کړي.

نو اسامه (رضي الله عنه) يې محمد صلی الله عليه وسلم ته واستاوه تر څو يې شفاعت وکړي او هغه وښل شي. اسامه (رضي الله عنه) وويل: کله چې محمد صلی الله عليه وسلم ته ورغلم او موضوع مې ورته عرض کړه؛ نو د رسول الله صلی الله عليه وسلم په مبارکه څيره کې د قهر او غضب ښاني ښکاره شوي او ويې ويل: چې (د الله تعالی له حدودو څخه په يو حد کې شفاعت کوئ!) و دريد او ويې ويل: (هغه خلک چې له تاسې د مخه يې ژوند کاوه له دې سببه هلاک شول چې کوم شريف او قوي سړي به غلام وکړه؛ نو هغه ته به يې ښه کوله او که کمزوري او ناتوان سړي به غلام وکړه په هغه به يې حد جاري کاوه. په الله تعالی مې سوگند که زما لور فاطمه غلام وکړي لاس باندې به يې پرې کړم) له دغې پېښې څخه په ډاگه ثابتېږي چې اسلام د مساوات او عدالت دين دی. او ټول خلک د دې دين د احکامو او انساني حقوقو په وړاندې برابر دي.

د زده کوونکو هڅونې:

زده کوونکي دې درس په پټه خوله مطالعه کړي.

د درس دمحتوی په هکله دې مباحثه وکړي.

ارزونه: آیا زده کوونکي د درس محتوی په خپله ژبه ویلي شي؟

ښاغلی ښوونکی! د دې متن په رڼا کې زده کوونکو ته د مساوات په باره کې پوره معلومات ورکړئ!

شپږ دېرشم لوست

هدف : د امانتدارۍ او امانت لرنې له مفهوم سره اشنایي.
امانت څه ته وايي؟ د امانت په اړه زموږ دنده څه ده ؟

د مسلمان دیني دنده ده چې امانت خیانت نه کړي یعني که چا کوم شی د ساتني یا گټي اخیستې لپاره ورکړی وي پرته له دې چې هغه زیانمن کړي خپل څښتن ته یې وسپاري.
امانت په دوه ډوله دی:
۱- خاص امانت.
۲- عام امانت.

۱- خاص امانت: که یو شخص بل ته یو شی د ساتني یا گټي اخیستې لپاره ورکړي دا شی د هغه بل سره خاص امانت دی.

۲- عام امانت: ځینې داسې شیان دی چې گټه یې عامه وي او ډیر افراد ورسره حقوقې تعلق لري داسې شیان د عام امانت په نامه سره یادېږي. د مثال په توگه درسي کتاب چې زیات خلک ورڅخه گټه اخیستلی شي یا یې اخلي د هغه زده کوونکي سره چې په لاس کې یې لري عام امانت دی.

همداراز د داسې دندې په غاړه اخیستل چې گټې یې ټولې ته رسېږي عام امانت بلل کېږي ددې اصل په بنا د ټولو حکومتی، عامو چارو لکه د ښوونې او روزنې چارې، قضایې چارې او د داسې نورو عامو چارو په غاړه اخیستل یو عام امانت بلل کېږي د عام امانت څخه باید داسې گټه پورته کړای شي چې د هغه اصلي ما هیت ته په کې زیان ونه رسېږي د مثال په توگه څوک چې د ښوونې او روزنې دنده په غاړه لري، ښوونځي، زده کوونکي، درسي کتابونه، د درسونو محتوی دا ټول دده سره امانت بلل کېږي او د خپل توان سره سم باید ځان د دې ټولو امانتونو د ساتني امین وگڼي.

په یو مبارک حدیث کې راغلي دي: (لَا إِكْفَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ) کامل نه دی ایمان د هغه چا چې امانت نه لري.

یعني امانت داري د ایمان یوه څانگه ده څوک چې دا خوی نه لري دایمان یوه څانگه یې کمه ده.

د زده کوونکو هڅونې:

په زده کوونکي کې د خاص او عام امانت د مفهوم په هکله یو له بل سره خبرې وکړي.
د دولتي دندې کوم امانت دی په خپلو ژبني بیان کړئ!

ارزوني: ایا زده کوونکي د امانت په مفهوم پوه شوي دي؟
امانت په څو ډوله دی د عام امانت له پاره یو مثال راوړئ!

ښاغلی ښوونکی! د امانت د مفهوم د موضوع ټول اړخونه په ساده ژبه سره پوره تو صیح کړئ!

اووه دپرشم لوست

هدف: دبدو عادتونو پېژندنه او ورڅخه د ځان ژغورنه.

عادت څه ته وايي ؟ بد عادتونه كوم دي؟ د بدو عادتونو زيان څه دي؟

اکتسابي^۱ خورۍ ته عادت وايي، يعنې هغه خورۍ چې فطري نه وي عادت بلل کېږي عادت د يوه کار او عمل له تکرار څخه په انسان کې ځای نيسي او فطري اړخ نه لري نو کېدای شي انسان هغه عادت چې ډيره زمانه ورباندې نه وي تيره شوي هير کړي ولي داهم کېدای شي چې يو عادت يې د ډيري زماني په تيريدو سره د شخصيت جزه وگرځي او په انسان کې د دويم طبيعت ځای پيدا کړي. انسان د عقل په حکم په دې مکلف دی چې خپل انساني فطرت او شخصيت په بنو او انساني خوږونو او خصالتونو عادت او پياوړی کړي له بدو عادتونو او هر هغه شي، چې عقلي توازن، جسمي توان ته يې زيان رسوي ترک کړي. اسلامي شريعت له همدې سببه هغه عادتونه چې د انسان عقلي توازن او جسمي توان له منځه وړي حرام گرځولي دي.

لکه: د شرابو څښل په قرآنکريم کې منع شوي دي، د شرابو څښل په خپل ځان او حيثيت باندې خورا لوی تېری دی ، ځکه چې له يوې خوا د شرابو د څښلو له امله انسان د بنو او بدو تر منځ توپير نه شي کولی، او له بله پلوه د شرابو څښل په مال کې اسراف کول او په خپل لاس د هلاکت کېدې ته د ځان غورځولو په معنی دی چې دا دواړه د اسلام له نظره حرام دي.

د زده کوونکو هڅونې:

❖ زده کوونکي دې د شرابو په بد اثر باندې خبرې وکړي.

❖ د عادتونو او فطري خوږونو تر مېنځ فرق بيان کړئ!

ارزونه:

آيا د طبيعي خوږونو او عادتونو تر مېنځ فرق کولی شئ؟

بناغلی بنورنکی اېه ټولنه کې د بدعادتونو د ناوړه اغيزو په اړه معلومات ورکړئ.

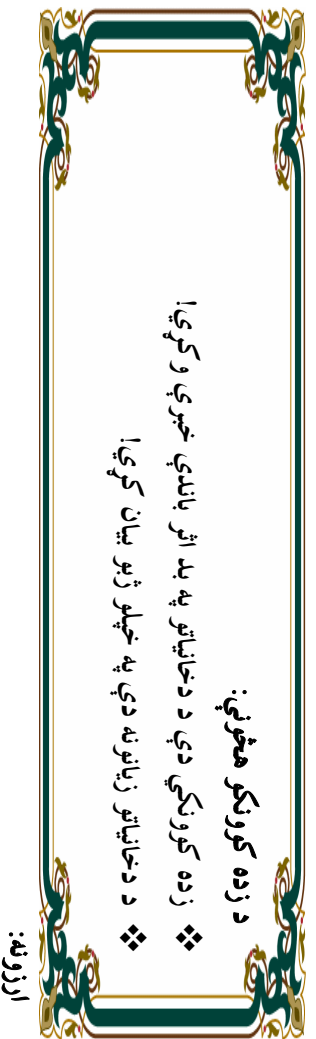
---

^۱ اکتسابي: کسب کړی شوی.

هدف: د دخانياتو د ضررونو پېژندنه او له هغو څخه ځان ساتل.

د چرسو، چلم، سگرتو څکول او نسوار کول دا هغه بد عادتونه دي چې د انسان عقل، روح او بدن ته ډېر زیات زیان رسوي. عقلايي قوه کمزوري کوي، روحي گټور ډي پېدا کوي، حنجره، ځيگر، ځانپوړنه، هضمي، تنفسي او د ماغي جهازونه ورڅخه زيانمن کيږي. د وينې په دوران هم ناوړه اغېزه کوي په داسې بدو عادتونو اخته کسان د ژوندانه له تېرلو نيکو ارزوگانو څخه محروم وي او د دغه بد عادت له امله په فکري، عقلي او جسمي لحاظ کمزوري کيږي. له نيکمرغه او په خپلو ميرو ولاړ ژوند څخه بې برخې وي له همدې کبله دغه بد عادت د اسلام په مبارک دين کې حرام بنودل شوی دی. لکه چې محمد صلي الله عليه وسلم فرمايي دي: (هر هغه شی چې نېشه يا سستي راوړي حرام دي) او د يو بل مبارک حديث مفهوم دی چې هر نشه راوړونکی شی شراب دي او شراب حرام دي، هر هغه شی چې ډېر بې نسه راوړی نو دهغو لږ هم حرام دي.

د زده کورونکو هڅوئې:

❖ زده کورونکي دي د دخانياتو په بد اثر باندي خبرې وکړي!

❖ د دخانياتو زيانونه دي په خپلو ژبو بيان کړي!

ارزونه:

د پورتنيو بدو عادتونو په هکله کوم حديث شريف ويلى شى؟

نهنه دېر ششم لوست

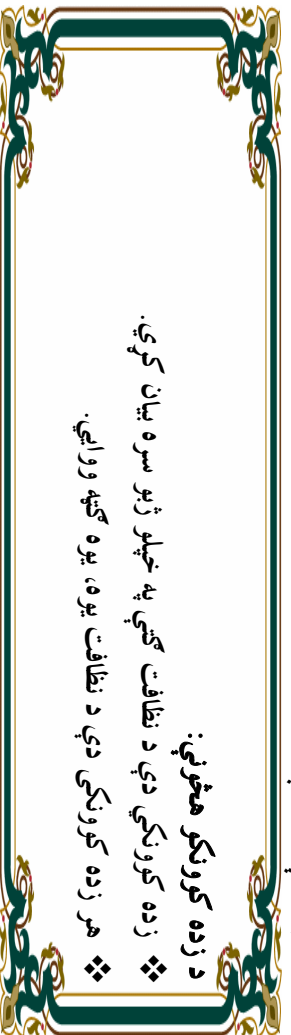
هدف: د نظافت او پاکوالي له گټور سره اشنایي.

د او داسه او غسل احکام مو په ټیټو ټولگيو کې وپيژندل دلته يو ځل بيا د نظافت په عامو گټو رڼا اچوو:

په يو مبارک حديث کې راغلي دي چې (پاکوالي دايمان جز دی) څوک چې د ځان په پاکوالي کې کوښښ نه کوي اسلامي شخصيت يې کمزوری او د اسلامي اخلاقو څخه پوره برخه نه لري. علماوو ويلي دي چې په بدن کې واړه واړه سوري دي د خيرو او خولو په سبب بندېږي او د ناروغۍ لامل گرځي، خو که چيرې خپل بدن او جامي پاکي وساتو له دغو ناروغيو څخه خوندي پاتې کېږو له همدې سببه د اسلام په روښانه دين کې پاکوالي کله فرض، کله سنت او کله مستحب دی.

د مسواک استعمالول، د نوکانو پرېکول او داسې نور زموږ د پيغمبر صلی الله عليه وسلم سنت دي.

نو که څوک نظافت نه مراعت کوي سريره پر دې چې گټهگارېږي، په ناروغيو هم اخته کېږي لڼوه دا چې د ځان، جامو او کور، پاک ساتل د هر مسلمان ديني دنده ده څوک چې دا ديني دنده نه تر سره کوي گټهگارېږي د خلکو په منځ کې به يې وقاره وي او احترام به يې نه کېږي.

ارزونه: آیا يو زده کورونکی د نظافت په باره کې څو دقيقې خبرې کولی شي؟

بښاغلی ښوونکی! د درس محتوی په ساده ژبه پوره توضیح کړئ!

۱. اخلاق تعريف كړى!
۲. د اخلاقو د ارزښت په باره كې معلومات وركړى!
۳. د زړه د اصلاح په باره كې چې څرنگه پوهيږئ وليكي!
۴. د زړه د اصلاح په باره كې د نبي كريم (صلى الله عليه وسلم) وينا بيان كړى!
۵. د تعاون او مرستې د ارزښت او فايدي په هكله معلومات وركړى!
۶. د امانت مفهوم واضح كړى!
۷. د عام امانت مفهوم واضح كړى!
۸. د اسلامي ټولني د افرادو د حقوقو په باره كې معلومات وركړى!
۹. د غير مسلمان د حقوقو په باره كې معلومات وركړى!
۱۰. د مساوات مفهوم بيان كړى!
۱۱. هغه حكاييت چې د مساوات په باره كې مو ويلى دى بيان كړى!
۱۲. عادت تعريف كړى ايا عادت طبعي منشا لري؟
۱۳. د بدو عادتونو له جملې څخه څينې بيان كړى!
۱۴. د نظافت گټې بيان كړى!

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**